

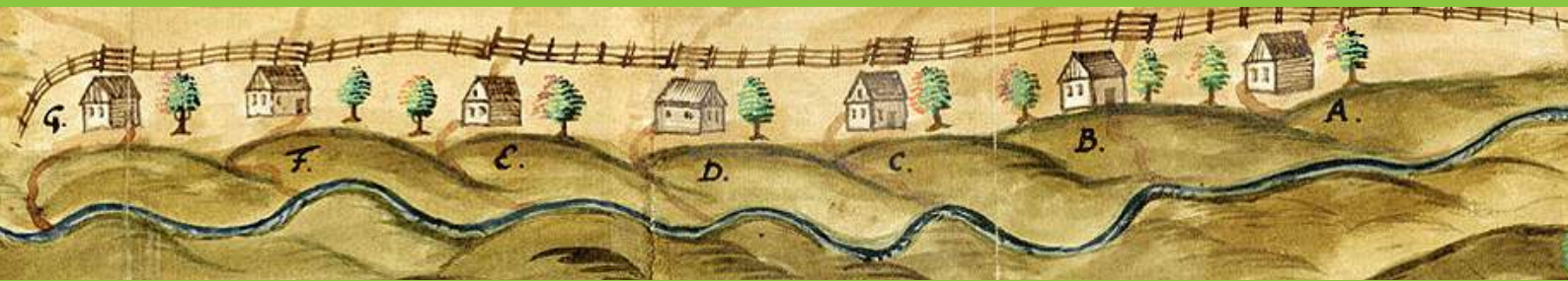
PŘÍBĚH STATISTIKY

PŘÍBĚH STATISTIKY

HISTORIE STATISTIKY

PŘEDMLUVA	7
01 PRAVĚK A STAROVĚK	8
PRAVĚK A STAROVĚK UŽ TEHDY BYLA STATISTIKA?	9
STAROVĚKÝ ŘÍM PROPRACOVANÝ CENZUS	10
02 STŘEDOVĚK	11
STŘEDOVĚK ROZTŘÍŠTĚNÉ PRAMENY	12
URBÁŘ STATISTICKÁ ROČENKA STŘEDOVĚKU	13
13. STOLETÍ CÍRKEVNÍ MATRIKY	14
STŘEDOVĚK OKÉNKO DO CIZINY	15
03 NOVOVĚK	16
NOVOVĚK RODÍ SE STATISTIKA	17
STATISTIKOU PROTI EPIDEMIÍM	18
1651 SOUPIS PODDANÝCH PODLE VÍRY	19
1654 BERNÍ RULA	20
SOUPISY V 18. STOLETÍ	21
1787 POČÁTKY STATISTIKY V ČESKÝCH ZEMÍCH	22
1788 VZNIK C. K. VLASTENECKO-HOSPODÁŘSKÉ SPOLEČNOSTI PRO KRÁLOVSTVÍ ČESKÉ	23
1856 POČÁTEK ORGANIZOVANÉ STATISTIKY	24
1897 ZŘÍZEN ZEMSKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD	25
1919 ZALOŽEN STÁTNÍ ÚŘAD STATISTICKÝ	26

HISTORIE SČÍTÁNÍ

1939–1945 ÚSTŘEDNÍ STATISTICKÝ ÚŘAD	28
1945–1948 STATISTIKA V OBDOBÍ POVÁLEČNÉ OBNOVY	29
1948–1989 KONTROLA PLÁNU	30
1990–1993 FÁZE TRANSFORMACE	32
PŘEDSEDOVÉ STATISTICKÉHO ÚŘADU	33
04 HISTORIE SČÍTÁNÍ LIDU	34
1754 POČÁTEK PRAVIDELNÝCH SOUPISŮ	36
1777 NOVÝ KONSKRIPČNÍ PATENT	37
1857 OD SOUPISU KE SČÍTÁNÍ	38
1869 PRVNÍ MODERNÍ SČÍTÁNÍ LIDU U NÁS	38
1880–1910 SČÍTÁNÍ KAŽDÝCH 10 LET	39
PRVNÍ A DRUHÉ ČESKOSLOVENSKÉ SČÍTÁNÍ	40
1950 NÁRODNÍ SČÍTÁNÍ	41
1961 SLDB	42
SČÍTÁNÍ V LETECH 1970 A 1980	43
SČÍTÁNÍ V ROCE 1991	44
SČÍTÁNÍ V ROCE 2001	45
SČÍTÁNÍ V ROCE 2011	46
LITERATURA	49
KONTAKTY	50

PŘEDMLUVA

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

přestože statistika jako vědní obor vznikla až v novověku, s jejím praktickým využitím se setkáváme již v hluboké historii. Po staletí byla a je zcela nezastupitelná pro hodnocení minulosti a určování směrů dalšího vývoje společnosti. Právě tato schopnost dělá statistiku tak významným oborem.

Dostupnost statistických dat se postupně stala takovou samozřejmostí, že jejich význam není často vnímán v míře, jakou by si zasloužila. A i to je možná jednou z příčin nedostatečné statistické gramotnosti. Neznalost a nepochopení základních pojmů a principů statistiky komplikují a občas i znemožňují správné využití jejich výstupů a často vedou k mylné interpretaci. Stále zřetelněji se ukazuje, že si tento obor zaslouhuje větší popularizaci.

Publikace, kterou držíte v ruce, se obrací ke kořenům světové i české statistiky a přináší čtenáři základní orientaci v jejích dějinách. Na stránkách titulu naleznete, z mého pohledu, jedno z těch nejkrásněji formulovaných poslán

státní statistické služby. Zcela jistě vás zaujme, že existovaly časy, kdy statistická data nebyla každému přístupná. Z historického kontextu se dozvíte, co a proč naši předkové pomocí statistiky zjišťovali. Část publikace je věnována i vývoji statistických cenů – od prvních celonárodních sčítání až po poslední sčítání v roce 2011.

Není náhodou, že knihu Příběh statistiky publikujeme právě letos, v roce 2014. Jejím vydáním si statistický úřad připomíná dvě významná výročí. Tím prvním je 45 let od vzniku Českého statistického úřadu v rámci československé federace. Druhým výročím je 95 let od zřízení Státního úřadu statistického jako první statistické instituce nově vzniklé Československé republiky, na jejíž odkaz navazuje činnost dnešního úřadu.

Toto malé historické kompendium je tak i symbolickým připomenutím významných událostí v dějinách naší státní statistické služby a já věřím, že vás, čtenáře, zaujme.

Iva Ritschelová
předsedkyně Českého statistického úřadu

01

HISTORIE
STATISTIKY
**PRAVĚK
A STAROVĚK**

PRAVĚK A STAROVĚK

UŽ TEHDY BYLA STATISTIKA?

↑ *Soupis dobytka se ve starověkém Egyptě konal každé dva roky.*

VÍTE, ŽE

jeden z nejstarších dokladů o užití tzv. vrubovky pro číselné záznamy pochází už z paleolitu a byl nalezen roku 1937 ve Věstonicích na Moravě? Je to asi 18 cm dlouhá kost mladého vlka, na níž je vyryto 55 hlubokých zářezů. Prvních 25 je uspořádáno do skupin po pěti. Po nich následuje dvakrát tak dlouhý zářez, kterým řada končí. Pak začíná opět dvojnásobně dlouhým zářezem nová řada, která obsahuje 30 vrubů.

V období pravěku se ještě nesetkáme se statistikou, ale rozvoj myšlení a jazyka umožnil již v neolitu vznik a používání abstraktních pojmů – číselovek. Číselné zprávy se uchovávaly různými způsoby: jako zářezy na kosti či na holi (tzv. vrubovky), jako uzlíky na provaze, oblázky nebo třeba pomocí lastur seřazených do skupin nejčastěji po pěti.

První počátky evidence, a tedy i statistiky, můžeme nalézt v záznamech o hospodářském a společenském životě již od nejstarších civilizací. Svědčí o tom památky starého Sumeru, Mezopotámie, Kréty a Řecka i starého Egypta a Číny. Panovníci již ve starověku chtěli mít přehled o tom, komu vládnou, kolik vyberou na daních, kolik vojáků mohou poslat do války nebo kolik osob pro ně může pracovat.

Nejstarší písemné památky mající statistickou povahu pocházejí ze starého Sumeru. Byly to zápisy o počtu osob, úrodě a počtu hospodářských zvířat. Ve starověkém Egyptě se každý druhý rok prováděl soupis dobytka. Když byla zavedena daň z hlavy, vyžadovalo to vytvoření soupisu obyvatel a následně jeho stálou aktualizaci. Vyměřovala se i daň z půdy. Její výše se odvozovala nejen od výměry pozemku, ale také od úrovně záplav zúrodnujících pozemek.

↑ *Věstonická vrubovka. Vlčí kost se zářezy je jeden z nejstarších dokladů o používání čísel.*

↑ Pieter Bruegel st.: Sčítání lidu v Betlémě (výřez).

STAROVĚKÝ ŘÍM PROPRACOVANÝ CENZUS

Zjišťování počtu osob měli ve starém Římě na starosti speciální úředníci – cenzoři. Cenzus byl povinný pro všechny římské občany, později byla tato povinnost rozšířena na všechny osoby žijící pod vládou Říma. Osvobozeny byly jen osoby v moci otcovské (vdané ženy a děti – ty přihlašoval manžel, resp. otec), dále vdovy a sirotci, které přihlašoval poručník. Kdo se k cenzu nedostavil bez vážné příčiny, propadl statkem i životem. Cenu majetku v určité sumě udával sám sčítaný, ale definitivní slovo měl cenzor. Podle výše jmění byla potom stanovena daň.

VÍTE, ŽE...

světově nejrozšířenější zprávou o statistickém zjišťování je bezesporu zpráva o sčítání lidu, kterou nacházíme u evangelisty Lukáše. „Stalo se v oněch dnech, že vyšlo nařízení od císaře Augusta, aby byl po celém světě proveden soupis lidu. Tento první majetkový soupis se konal, když Sýrii spravoval Quirinius. Všichni se šli dát zapsat, každý do svého města. Také Josef se vydal z Galileje, města Nazaretu, do Judska, do města Davidova, které se nazývá Betlém, poněvadž byl z domu a rodu Davidova, aby se dal zapsat s Marií, která mu byla zasnoubena a čekala dítě. Když tam byli, naplnily se dny a přišla její hodina...“

02

HISTORIE
STATISTIKY
STŘEDOVĚK

STŘEDOVĚK ROZTŘÍŠTĚNÉ PRAMENY

Statické prameny z doby středověku neměly celostátní povahu, protože řízení země nebylo centralizováno. Jako statické prameny můžeme z této doby využít různé zakládací listiny, závěti nebo zápisy o koupi a darování pozemků či nemovitostí. Vznikaly také různé soupisy a zápisy za účelem vybírání daní, odvodů k vojsku či zjištění majetku. Majitelé panství si také zpravidla vedli záznamy o poddaných osobách, o jejich majetku a uložených daních nebo jiných povinnostech. Dochovaly se také zápisy o obývaných domech či potenciálních brancích.

1058

*nejstarší dochovaný
soupis na našem území*

VÍTE, ŽE

za nejstarší dochovaný pramen, jemuž lze na našem území přisoudit i význam statistický, je soupis majetku litoměřického kostela sv. Štěpána? V zakládací listině kníže Spytihněv II. „...vybral z otrocké čeledi z každého svého hradu a z každého řemesla tak, jak se sluší na knížecí službu, muže se ženou, se syny a dcerami, náležejícího k jednomu každému řemeslu. Také daroval čtrnáct vsí, odevzdaných hostům a šest vsí, vykázaným služebníkům a oráčům se všemi nezbytnostmi, totiž s lesy a poplužími. Rovněž dal dvě vinice s vinaři, kolik by jich stačilo k jejich obdělávání, třicet mladých dělnic, také sto klisen s velkým polem a tolikéž ovcí, třicet krav a sedmdesát vepřů [...] Jména vsí jsou: Křešice, Brná, Popovo, Zásada, Travčice, Řepčice, Týnec, Malečov, Březí, Ptačice, Liběšice, Chouč, Bohušovice, Chotěšov.“

↑ Zakládací listina kostela sv. Štěpána v Litoměřicích, rok 1058.

↑ Broumovský urbář. I staré mapy lze použít jako statistický pramen.

URBĀŘ STATISTICKÁ ROČENKA STŘEDOVĚKU

Urbáře obsahovaly pro každou ves či rychtu souhrnný výčet povinností poddaných vůči vrchnosti nebo v něm byli zapisováni jmenovitě konkrétní poddaní a jejich povinnosti. Kromě urbářů existovaly i tzv. výběřcí rejstříky, ve kterých se evidovaly skutečně odvedené platy, dávky a odpracovaná robota.

Nejstarší urbáře vznikaly na našem území ve 13. století. Sestavovaly se na základě starší evidence, donačních listin, výpovědí svědků nebo tradice. V urbářích se dochovaly i údaje, které bychom mohli označit za statistické zjišťování. Například v urbáři rožmberského panství v jižních Čechách z roku 1373 lze nalézt doklad o zkoumání stavu lesa. Je v něm uvedena rozloha lesa, jeho druhové složení i předpokládaný způsob využití.

Platby a dávky odváděli poddaní většinou dvakrát ročně, a to na sv. Jiří (24. dubna) či na sv. Jana (24. června) a na sv. Václava (28. září) nebo sv. Havla (16. října), výjimečně i v jiných termínech.

Při každé změně poměrů se pořizovaly nové urbáře. Z urbářů se později vyvinuly vesnické pozemkové knihy, které obsahovaly zápisy z oblasti práva závazkového, dědického (závěti), rodinného (svatební smlouvy, nároky sirotků) a různé další doplňující údaje (dluhy, zbývající platby, inventář aj.).

↑ Vybírání naturálních daní ve středověku.

VÍTE, ŽE

v období novověku na urbáře navázaly tzv. urbáriální fasse, které měla vrchnost vyhotovit za vlády Marie Terezie, aby se v celé zemi dosáhlo jednotných urbáriálních poměrů? Zatímco na Moravě byly v letech 1775-1776 zpracovány fasse na všech panstvích, v Čechách vrchnost tyto snahy bojkotovala a vzniklo jen několik málo nových urbářů. Své opodstatnění ztratily urbáře po zrušení poddanství v roce 1848.

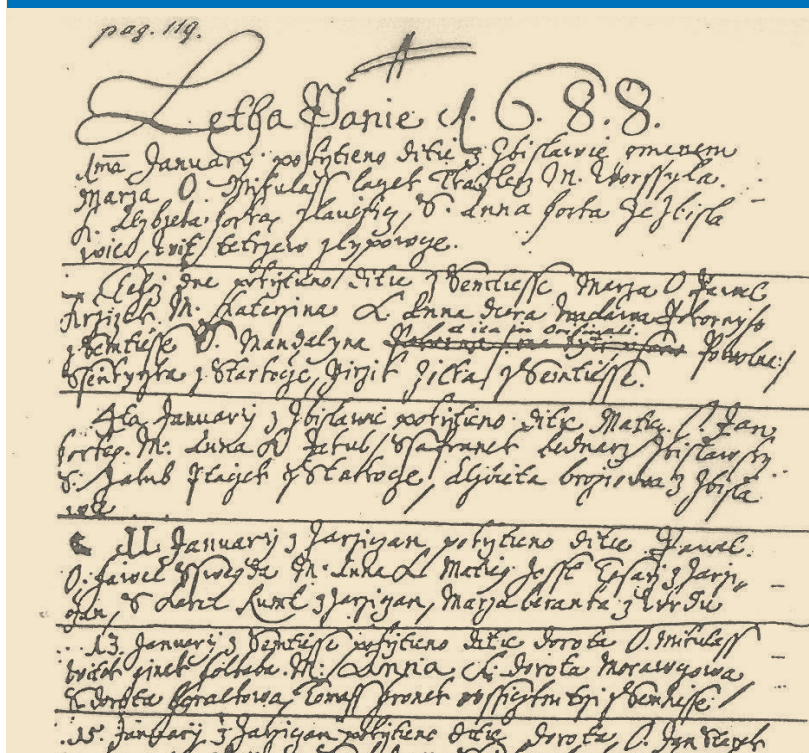
13. STOLETÍ

CÍRKEVNÍ MATRIKY

V 13. století se v Evropě objevují první církevní matriky. Nejstarší dochovanou matrikou na našem území je matrika narozených města Jáchymov z roku 1531. Do matrik se zapisovaly svatby, křty a pohřby. Jazykem zápisu byla obvykle čeština nebo němčina podle jazykové oblasti fary nebo národnosti toho, kdo matriku vedl – tím mohl být nejen farář, ale třeba i kostelník nebo kantor. V roce 1760 pak vyšlo nařízení o povinném užívání latiny. Až do roku 1784 byly matriční zápisy ve větších, jejichž forma byla předepsána, přesto nebyla jednotná a lišila se podle pisatele.

U narozených se uváděl rok, měsíc a den křtu dítěte, jméno a příjmení křtícího, jméno dítěte, jméno a přízvisko či příjmení otce a jméno matky. Pak následovala jména a příjmení kmotrů a kmoter. Údaje o oddaných zahrnovaly především datum svatby, jména a příjmení snoubenců, rodičů, svědků, jméno oddávajícího a údaj o tom jak a kdy byly provedeny ohlášky. U zemřelých se zapisovalo datum pohřbu, jméno a příjmení zemřelého a jeho přibližný věk. Zápis obsahoval i poznámku, jak byl zemřelý knězem zaopatřen a jméno pohřbívajícího.

V roce 1781 se matriky staly veřejnými listinami, od roku 1784 museli duchovní předávat údaje z matrik státním úřadům. Od roku 1785 se zápisy v matrikách unifikovaly, protože se od větného zápisu přešlo k vyplňování předtisknutých formulářů. V roce 1950 byly matriky převedeny na národní výbory. Dnes je spravují obecní/městské úřady a evidují se v nich svatby, narození a zemřelí.

↕ ↕ Křestní matrika farnosti Zbyslav.

Léta Páně 1688

1. ledna pokřtěno dítě ze Zbyslavi jménem Mařa. O. Mikuláš Hájek tkadlec. M. Voršila. K. Alžběta Horká z Loučic, S. Anna Horká ze Zbyslavi, Vít Tetřev z Lipovce.

Téhož dne pokřtěno dítě ze Semtěše Mařa. O. Pavel Křížek, M. Kateřina. K. Anna dcera Václava Pokorného ze Semtěše. S. Mandalyna Povolná šenkýřka ze Starokoče, Jiřík Jilka ze Semtěše.

4. ledna ze Zbyslavi pokřtěno dítě Matěj. O. Jan Horký, M. Anna. K. Jakub Šafránek bednář zbyslavský, S. Jakub Ptáček ze Starokoče, Alžběta Brožova z Zbyslavi.

11. ledna ze Zařičan pokřtěno dítě Pavel. O. Pavel Švejda. M. Anna. K. Matěj Jošt šafář ze Zařičan, S. Havel Ruml ze Zařičan, Mařa Beranka z Vrdu.

13. ledna ze Semtěše pokřtěno dítě Dorota. O. Mikuláš Vítek jinak Holbaba. M. Anna. K. Dorota Moravcova, S. Dorota Horalkova, Tomáš Hronek, všichni tři ze Semtěše.

Pozn.: O. – otec, M. – matka, K. – kmotr, kmotra, S. – svědek.

STŘEDOVĚK

OKÉNKO DO CIZINY

1086 ANGLIE: KNIHA POSLEDNÍHO SOUDU

Roku 1086 nechal Vilém I. Dobyvatel sepsat Knihu posledního soudu, kam byli zapsáni všichni držitelé půdy v Anglii. Podle této knihy zde žilo okolo 9,3 tisíce držitelů půdy ze strany šlechty a duchovenstva, 85 tisíc svobodníků, 108 tisíc poddaných, 89 tisíc nájemců a 25 tisíc otroků, ze kterých se v příštím století stali nevolníci. Z toho lze odvodit, že v Anglii v té době bylo přibližně 300 tisíc hlav rodin, tedy asi 1,5 až 2 miliony osob.

1381 ČÍNA

Úřední sčítání lidu v Číně roku 1381 přineslo údaj 59 873 305 osob. Následující sčítání, které proběhlo o deset let později, ale dospělo k číslu o tři miliony nižšímu. Následovaly dva roky oprav a úprav a v roce 1393 se císař spokojil s údajem 60 545 812 obyvatel.

1427 FLORENTSKÝ KATASTR

Florentský katastr obsahuje demografické údaje o florentském panství v Toskánsku. Jedná se o údaje ze sčítání lidu a soupisu majetku, který provedla Florentská republika v letech 1427–1429. Za každou domácnost je vždy uvedeno jméno hlavy této domácnosti, počet jejích členů a majetek domácnosti. Osoba, která stála v čele domácnosti, nesla individuální odpovědnost za řádné placení daní. Platila se rovná daň ve výši zhruba 0,5 % ze zdanitelného základu.

↓ *Už ve středověku měla Florencie více než 100 tisíc obyvatel.*

↑ *Klástersní knihovny jsou nevyčerpatelným zdrojem.*

↓ *Příklad zápisu z katastru.*

Agnolo Lorenzo Machiavelli, bankéř, 45 let, ženatý, hlava desetičlenné domácnosti. Celkový majetek 2 013 florénů, ke zdanění přiznává 1 992 florénů. Bydlí ve vlastním domě ve čtvrti Santo Spirito (část Nichio), nevolní žádné zvířata.

03

HISTORIE
STATISTIKY
NOVOVĚK

N'S Dreadful

COLLECTION of

f Mort

this Present Year :

↑ William Petty se věnoval politické aritmetice.

NOVOVĚK RODÍ SE STATISTIKA

Prvně bylo slovo „*statistico*“ užito v 16. století v dnešní Itálii a znamenalo souhrn znalostí o státních záležitostech. Zároveň se jím označovali lidé, kteří byli výbornými znalci důležitých státních záležitostí. Během 17. a 18. století se pojem „*statistika*“ dostal i mimo Apeninský poloostrov a například v Německu byl používán namísto termínu „*státověda*“. Oba termíny, jak statistika, tak i státověda, označovaly na univerzitách cyklus přednášek, jejichž obsahem byl popis „*státních požehnaností*“, jakými byly např. obyvatelstvo, území, státní správa, obchod, finance apod. Univerzitní statistika představovala především slovní popis a použití čísel bylo zpočátku pouze výjimečné.

Zkoumáním společenských jevů na základě číselných záznamů se jako první začali zabývat John Graunt (1620–1674) a William Petty (1623–1687), a to v Anglii, která byla hospodářsky vyspělejší než ostatní evropské země. Objevili například, že se rodí více chlapců než dívek, anebo že ve městech umírá více lidí, než se jich narodí. Zkoumali také pravidelnost ve výši příjmů obyvatel podle povolání. Jejich postup byl nazván „*politická aritmetika*“, protože s pomocí matematiky zkoumali jevy, které bylo možno ovlivňovat a usměrňovat politicky. Graunt a Petty měli mnoho následovníků v různých zemích.

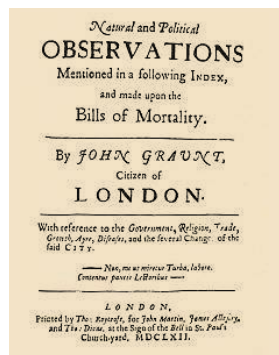
VÍTE, ŽE...

historické kořeny moderní statistiky lze rozdělit do čtyř oblastí? Jedná se o:

- úřední (státní, správní a církevní) statistiku,
- politickou aritmetiku,
- univerzitní statistiku/ státovědu,
- teorii pravděpodobnosti.

Tyto čtyři směry se zpočátku vyvíjely samostatně, vlastně spolu víceméně nesouviselý, avšak později se začaly vzájemně ovlivňovat a nejdůležitější roli při vzniku moderní statistiky hrála politická aritmetika. Za proniknutím čísel a matematiky do statistiky je třeba hledat počátek sahá až do první poloviny 15. století a jenž byl spojen s hazardní hrou v kostky. Jaká je pravděpodobnost, že při současném hodů dvěma kostkami padnou dvě šestky?

John Graunt ve svých „Přirozených a politických pozorováních založených na seznamech zemřelých“, které vyšly v roce 1662, použil záznamy o zemřelých obyvatelích Londýna. Tyto záznamy se pořizovaly i v následujících letech, o čemž svědčí sumární výkaz z roku 1665, kdy Londýn zachvátil mor. Zápisy uvádí, že moru podlehlo 63 596 Londýňanů.

The Diseases and Casualties in this year.	
Abortive and Stillborn	617
Aged	1545
Ague and Fever	5257
Appoplex and Suddenly	116
Bedrid	10
Blasted	5
Bleeding	16
Bloody Flux, Scouring & Flux	185
Born and Scalded	8
Calenture	3
Cancer, Gangrene and Fistula	56
Canker, and Thrush	11
Childbed	625
Christomes and Infants	1258
Cold and Cough	68
Collick and Winde	134
Consumption and Tifick	4808
Convulsion and Madnes	2036
Distracted	5
Drople and Timpany	1478
Executed	21
Flox and Small Pox	655
Found dead in Streets, fields, &c.	20
French Pox	86
Frighted	23
Gout and Sciatica	23
Grief	46
Griping in the Guts	1288
Hang'd & made away themselves	7
Headmoulditox & Mouldfallen	14
Jaundies	11
Impostume	227
Kild by severall accidents	46
Kings Evil	86
Leprosy	1
Lethargy	14
Livergrowne	12
Meagrom and Headach	17
Mearles	5
Munhered and Shor	9
Palfie	30
Plague	68596
Plannet	6
Plurisie	15
Poyfoned	4
Quintic	35
Rickets	46
Rising of the Lighes	557
Rupture	397
Scurvy	105
Shingles and Swine pox	2
Sores, Ulcers, broken and bruised	34
Limbs	82
Spicken	14
Spotted Fever and Purples	1929
Stopping of the stomack	32
Strangury	98
Surfet	1254
Teeth and Worms	2614
Vomiting	511

↑ John Graunt: Přirozená a politická pozorování založená na seznamech zemřelých.

VÍTE, ŽE...

úkolem fysiků (úředních lékařů) bylo léčení těch, kteří si nemohli dovolit za tyto služby platit – chudých, ale také např. prostitutek, dále to byly úřední výkony soudního lékaře jako ohledání mrtvol, účast při výkonu trestu smrti, u soudu a v neposlední řadě různá hlášení týkající se mj. stavu obyvatelstva?

Podle nařízení vídeňských úřadů z počátku 19. století měli krajší fysici podávat pravidelná hlášení o stavu zdravotnického personálu a ústavů, o nemocech (zejména infekčních) v uplynulém období, očkování atd. Hlášení měla obsahovat i shrnuté údaje o meteorologických pozorováních, jakož i o demografických poměrech v příslušném kraji. Jedním z fysiků byl i F. A. Stelzig – publikoval jedny z prvních úmrtnostních tabulek v českých zemích.

STATISTIKOU PROTI EPIDEMIÍM

Důvody pro statistické zjišťování byly ale i zcela jiného rázu než jen výběr daní. Například v roce 1583 za vlády císaře Rudolfa II. vypukla v českých zemích epidemie moru, při které zemřelo dvacet tisíc lidí. V důsledku této epidemie bylo zahájeno šetření o „zdraví populace“, které mělo zmapovat vznik a rozvoj zhubných epidemií a umožnit přijímání včasných protiopatření. Český sněm na tuto událost odpověděl poměrně pohotově – již v roce 1585 vyzval císařskou komoru, aby ustanovila čtyři lékaře (fysiky), resp. služné pro ně, kteří jako „...fysici království budou bdít nad počátky nemoci všeobecných, jejich šíření bránit a zprávu o nich podávat“.

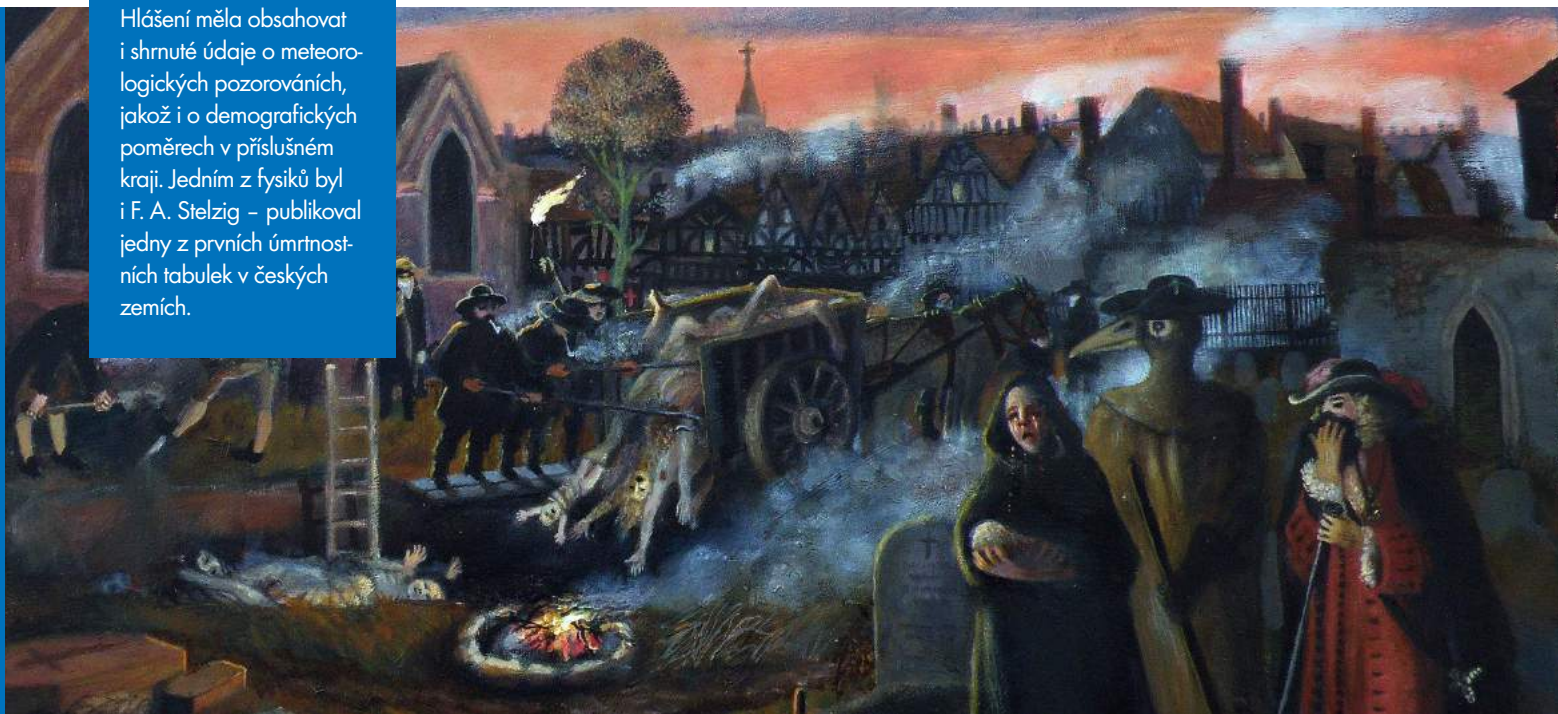
Byl to prokazatelný a zásadní požadavek, svědčící o nezbytnosti sběru informací a koordinovaných protiepidemických opatření

již v 16. století. Z roku 1610 známe konkrétní jména dvou fysiků – Borbonia z Kolína a Sibyllena z Chebu. V době zvýšeného nebezpečí byli navíc jmenováni zvláštní lékaři ve větších městech, kteří jako „magistri sanitatis“ „...hleděli na paměť uvést pravidla policejní při vypuknutí epidemie“. Vzhledem k tomu, že tyto instituce byly později zavedeny i v ostatních zemích monarchie, lze usuzovat, že se osvědčily.

→ Lékař navštěvující pacienty nakažené morem.

↓ Statistická evidence přispěla ke zlepšení zdravotního stavu obyvatel.

1651 SOUPIS PODDANÝCH PODLE VÍRY

Bezprostředním podnětem vzniku „*Soupisu poddaných podle víry*“ byl patent českých místodržících ze dne 16. listopadu 1650, který byl vydán 4. února 1651. Tento patent nařizoval vrchnosti poříditi soupis obyvatel na základě příslušnosti ke katolické víře a do šesti týdnů jej prostřednictvím krajských hejtmanů odeslat místodržiteléské kanceláři v Praze. Podnět k pořízení Soupisu poddaných podle víry dalo i pražské arcibiskupství.

Každý soupis začíná vrchností, tzn. majitelem panství, pokud tam trvale bydlel, anebo jeho správcem včetně úřednictva a služebnictva. Poté následuje výčet obyvatelstva podle měst, městeček a vsí. Stejným způsobem byli evidováni měšťané královských a poddanských měst i svobodníci. Na duchovenstvo a vojsko se tato povinnost nevztahovala.

Do předepsaných rubrik se zapisovalo jméno osoby, stav (zda je poddaná či svobodná), povolání, věk a údaj o náboženském vyznání. U nekatolíků se poznamenávalo, zda u nich je či není naděje na obrácení na katolickou víru.

Základní jednotkou soupisu byla rodina. U jejích členů se zapisoval vztah vůči hospodáři. Čeleď a podruzi se zaznamenávali spolu s rodinou. Na konec se připojovala poznámka o stavu kostelů, farních budov a záduší.

Asi dvě třetiny panství a měst soupisy odevzdaly do léta roku 1651. O čtyři měsíce později vydala místodržiteléská kancelář další patent. Podle něj již nebylo zapotřebí vypracovat podrobný jmenný soupis všech osob, ale nařizovalo se vypracovat pouze seznamy nekatolíků. Z tohoto důvodu nebyl Soupis vyhotoven kompletně pro celé Čechy. Pro Moravu a Slezsko nebyl zpracován vůbec.

VÍTE, ŽE...

k údajům v Soupisu je nutno přistupovat kriticky? Především údaje o věku jsou nespo-
lehlivé, protože věk byl zcela jistě zaokrouh-
len. Také děti nejsou zachyceny Soupisem
systematicky, na některých panstvích byly
zapisovány všechny děti, někde až od věku
jednoho roku, a někde až od věku devíti,
deseti let, když začínaly chodit ke svátosti
smíření. Soupis tak nemůže odpovědět na
otázku, kolik osob tehdy v Čechách žilo.

↓ *Original zázpisu ze Soupisu poddaných podle víry z roku 1651.*

1654 BERNÍ RULA

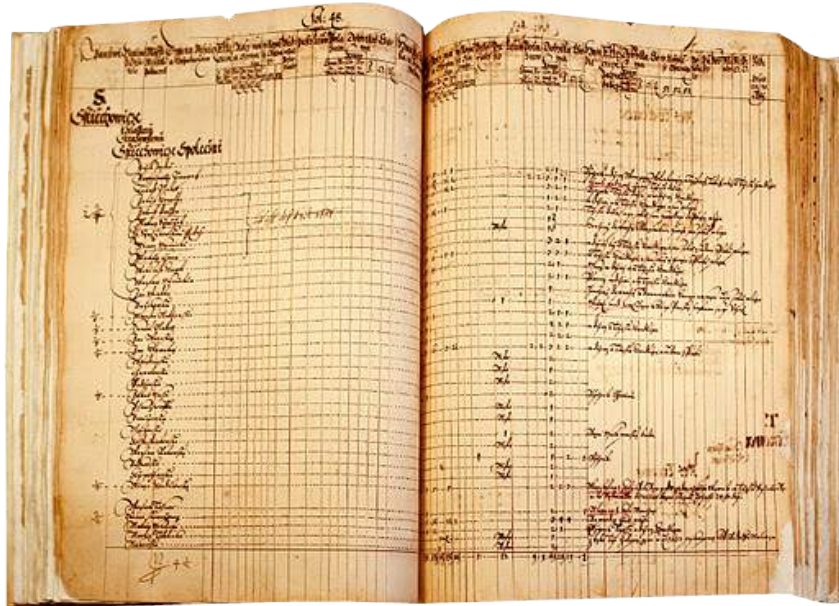
Prvním úplným soupisem daňových povinností na území Čech je „Berní rula“. Obsahuje seznam osob povinných platit daně a údaje o každé jednotlivé usedlosti. Týkala se tedy pouze rustikálních pozemků a usedlostí. V originále zaznamenávala tyto údaje: panství nebo statek, majitele, obec, jméno a příjmení hospodáře, výměru polí, dobu osevu (jaro/podzim), vlastnictví potahu (koně/voli), zda dotyčný chová krávy, jalovice, ovce, kozy a svině. Mimo jiné se zaznamenávala i kvalita půdy, rozloha lesa a druh stromů, vlastnictví mlýna, povoznictví a podobně. Nechybí ani údaje o tom, zda a kdy hospodářství vyhořelo, do jaké berní skupiny hospodář patří (sedlák, chalupník, zahradník) či jaké řemeslo provozuje.

Na Moravě byly s malým zpožděním zpracovány v letech 1656–1658 „Lá-novérejstříky“, které byly hned po deseti letech revidovány. Také údaje z Berní ruly byly postupně zpřesňovány, ale první revizitace byla uzavřena až po téměř 100 letech, když v roce 1748 vstoupil v platnost „Tereziánský katastr“. Po něm následoval „Revizitační katastr“ z roku 1757. Třetí český katastr, „Josefský“, byl vyhotoven v letech 1785–1789. V první polovině 19. století vznikl „Stabilní katastr“, který se stal základem pro pozdější katastrální mapy ČR.

↑ Údaje o královských a poddanských městech a jejich obyvatelích v Berní rule nenajdeme.

VÍTE, ŽE...

katastrální vyměřování Stabilního katastru bylo prvním mapováním na území rakouského státu, které bylo vyhotoveno na přesných geodetických základech? Mapovací práce trvaly v Čechách 12 let (1826–1830, 1837–1843). Bylo zaměřeno 8 967 katastrálních obcí o výměře 51 953 km² s 9 321 064 parcelami. Na Moravě a ve Slezsku trvaly práce 11 let (1824–1830, 1833–1836). Zaměřilo se 3 724 obcí o výměře 27 375 km² s 6 038 454 parcelami.

↑ Originál zápisu z Berní ruly z roku 1654.

SOUPISY V 18. STOLETÍ

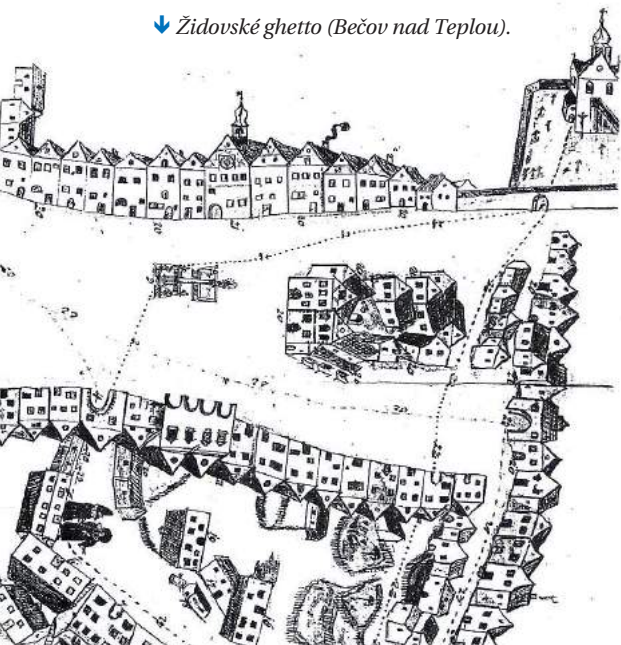
1702 SOUPIS KONZUMENTŮ SOLI

Vídeňská vláda se rozhodla na přelomu 17. a 18. století zamezit pašování soli z ciziny do Čech a chtěla, aby se v Čechách odebírala výlučně sůl vytěžená v rakouských Alpách. Proto si ze všech panství vyžádala soupis osob, tj. konzumentů soli, kteří ji budou muset povinně odebírat. Soupis rozděloval solní přírážku do krajů a panství. Bohužel se zachovaly jen výsledné součty sčítání, nikoliv údaje o jednotlivcích. Navíc mnohé vrchnosti dotazník sabotovaly a přiznávaly méně osob. Přesto se dá „solní soupis“ označit za první celozemský součet obyvatelstva. Podle tohoto soupisu žilo na území Čech 1 094 674 osob starších deseti let.

1727 SOUPIS ŽIDOVSKÝCH DOMŮ

V roce 1727 byl pořízen celozemský soupis židovských domů a jejich obyvatel. Součástí tohoto soupisu je jedinečný soubor plánek našich měst a městeček s vyznačením židovských obydlí a ghett.

↓ Židovské ghetto (Bečov nad Teplou).

↑ Přeprava soli přes Šumavu.

1753 PATENT O KAŽDOROČNÍM SČÍTÁNÍ LIDU

Významným mezníkem v dějinách statistického zjišťování na našem území byl 13. říjen 1753, kdy byl vydán patent císařovny Marie Terezie o každoročním sčítání lidu. Potřeba zdokonalení evidence obyvatel přímo souvisela s rozsáhlou reformní činností, která si vyžadovala objektivní informace o obyvatelstvu. Již tehdejší národohospodáři označovali snahu řídit někoho, aniž bychom o něm měli dostatečné údaje, za nesmyslnou a pošetilou. Až díky pravidelným sčítáním můžeme získat obraz o vývoji počtu obyvatel v českých zemích, jinak se musíme spokojit s odhady.

VÍTE, ŽE ...

první celonárodní sčítání proběhlo v roce 1703 na Islandu? Další země, v níž proběhl celozemský census, bylo v roce 1749 Švédsko.

I. Östgötl borgaraduz.	
abande Sveta Bjela sn	43
vila net hardu Bjela sn	46
vila net Sveta Bjela sn	16
vidulani Dalgerdu Janadotter	43
vidulani Sveta Sveta dotter	40
vidulani Sveta Sveta dotter	59
onagan Sveta Sveta dotter	15
vidulani Sveta Sveta dotter	64
abande sn Sveta Sveta dotter	43
vidulani Sveta Sveta dotter	17
vidulani Sveta Sveta dotter	73
vidulani Sveta Sveta dotter	31
vidulani Sveta Sveta dotter	39
II. ferubacke.	
sveta Sveta Sveta dotter	43
sveta Sveta Sveta dotter	58
sveta Sveta Sveta dotter	29
vidulani Sveta Sveta dotter	59
vidulani Sveta Sveta dotter	21
vidulani Sveta Sveta dotter	73
vidulani Sveta Sveta dotter	13
sveta Sveta Sveta dotter	54
sveta Sveta Sveta dotter	74

↑ Zápis ze sčítání lidu na Islandu v roce 1703.

1787 POČÁTKY STATISTIKY V ČESKÝCH ZEMÍCH

Prvním významným statistikem v českých zemích byl Josef Antonín rytíř Riegger (1742–1795).

V roce 1787 začal vydávat „*Materialien zur alten und neuen Statistik von Böhmen*“. Vydání dvanácti objemných svazků v Praze a Lipsku trvalo celkem sedm let až do roku 1794. Úvodní sešit obsahuje podrobný návrh statistiky Čech, kterou člení do tří základních částí na fyzické vlastnosti (země, obyvatelstvo), politické poměry a mravní stav. Kromě číselných údajů obsahují knihy i výklady a textové popisy, tabulky, výkazy z katastrálních map či některá statistická data o různých oborech hospodářské činnosti (hornictví, obchodu a řemeslech, lnářství, prádelnách, manufakturách, sklizni obilí, počtu ovocných stromů, výrobě piva, vína a kořalky, dovozu soli, cenách obilí a různých potravin). Dále byly v *Materialien* uvedeny statistické údaje o chudobincích, špitálech, nadacích, počtu gymnaziálních a univerzitních studentů, různých daních a důchodech, a dokonce i konfiskacích po Bílé hoře a mnohé další materiály, které již neměly statistickou povahu.

Příspěvky v Rieggrových sbornících nebyly podepsány, je však zřejmé, že autorem většiny z nich byl sám Riegger. V roce své smrti vydal Riegger nedokončený pokus o systematický statistický popis Čech v intencích soudobé univerzitní statistiky – „*Skizze einer statistischen Landeskunde Böhmens*“. V této práci se aplikace elementárních metod politické aritmetiky dále zdokonalila, a to zejména v kapitole o obyvatelstvu.

↑ Na vzniku organizované statistické služby se podílel Josef Antonín rytíř Riegger.

1788 STATISTICKÉ FORMULÁŘE

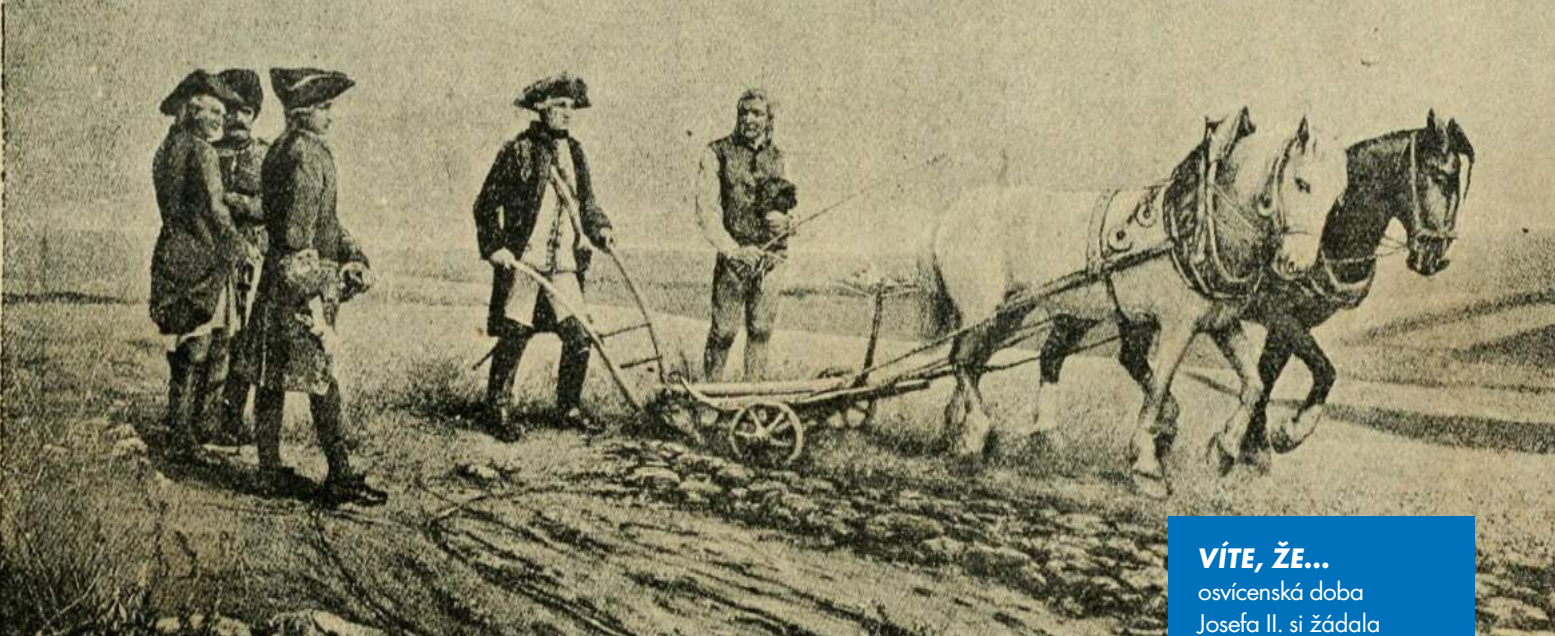
České gubernium vydává 30. září 1788 formuláře pro tabulku populační a zemědělskou a formulář pro sčítání průmyslových velkozávodů. Tyto formuláře, k nimž dal pravděpodobně podnět rytíř Riegger, představují počátek nové epochy ve statistickém zjišťování.

↓ V *Materialien* byly uvedeny i statistické údaje o konfiskacích po Bílé hoře.

VÍTE, ŽE

statistické publikace vydávané v 18. století měly podobu textových komentářů a jednoduchých tabulek? Grafická znázornění se objevila později.

↑ Orba Josefa II. na poli u Slavíkovíc.

1788 VZNIK C. K. VLASTENECKO-HOSPODÁŘSKÉ SPOLEČNOSTI PRO KRÁLOVSTVÍ ČESKÉ

Ze Zemědělské společnosti, která byla založena roku 1769, vznikla o devět let později c. k. Vlastenecko-hospodářská společnost pro Království české. V roce 1797 vydává tajemník Společnosti František Fuss, jinak úředník úřadu podkomořího v Praze, rozsáhlou „*Skizze einer ökonomisch-statistischen Landeskunde des Königreichs Böhmen*“. Toto dílo je první soustavnou prací o zemědělské statistice Čech. Tvoří jej 11 tabulek, které podle krajů poskytují údaje o základech zemědělské výroby, půdě, obyvatelstvu, o výsledcích rostlinné výroby i o stavu různých druhů dobytka. Nechybí ani textové zpracování hlavních poznatků, které obsahuje i vzájemné srovnání krajů.

V letech 1828–1847 vydávala c. k. Vlastenecko-hospodářská společnost „*Neue Schriften der kais. königl. patriotisch-ökonomischen Gesellschaft im Königreiche Böhmen*“, kde uveřejňovala například meteorologické zprávy, ale i četné tabulky o výnosu sklizně. Další soustavnou prací o zemědělské statistice v Čechách byla „*Statistik der landwirtschaftlichen Industrie Böhmens*“ někdejšího profesora statistiky a guberniálního rady Georga Norberta Schnabela, která byla cenným pramenem pro mnohé pozdější práce. Kromě toho byl Schnabel také autorem „*Tafeln zur Statistik von Böhmen*“, které se věnovaly mj. i topografii, obyvatelstvu nebo průmyslu.

VÍTE, ŽE...

osvětská doba Josefa II. si žádala množství různých správních a hospodářsko-statistických výkazů, které obvykle měly podobu tabulek? Statistická zjišťování se realizovala většinou na základě požadavků ústředních úřadů monarchie. Jednalo se především o výkazy o rozdělení větších selských usedlostí, převodech rustikálních pozemků do vlastnictví poddaných, tržních cenách obilí, pěstování včel, pěstování jetelového a řepného semínka, stavu silnic, nových učitelích, stavu normálních škol, soudnictví, vystěhovalectví a přistěhovalectví, přírůstku nebo úbytku tolerovaných nekatolíků aj.

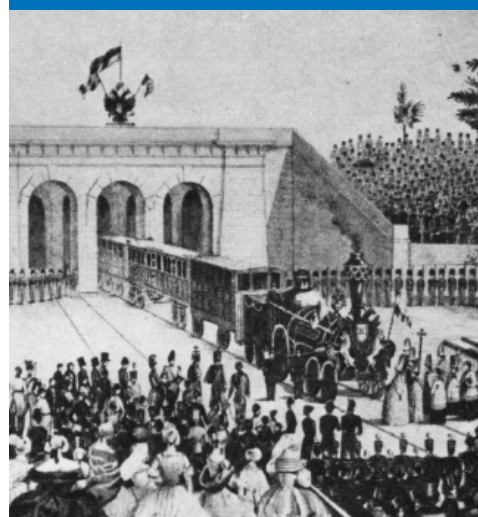
1856 POČÁTEK ORGANIZOVANÉ STATISTIKY

VÍTE, ŽE...

kromě zemské statistiky fungovala také městská statistika? Od roku 1870 mělo svoji statistickou kancelář Královské hlavní město Praha, které se tak zařadilo mezi města jako Brémy, Berlín, Vídeň, Řím či New York, která své statistické kanceláře ustavila už v 60. letech 19. století. Později měla svou statistickou kancelář také Plzeň (1890), statistické oddělení existovalo v Brně (1896) a statistickou komisi měla i Olomouc (1900). Kanceláře zpracovávaly zejména výsledky sčítání lidu a v pravidelných zprávách publikovaly výsledky o činnosti a hospodaření obcí a vydávaly statistické ročenky, obsahující např. údaje za místní sčítání a sociální, soudní a obchodní statistiku.

Za počátek státem organizované statistiky v českých zemích je považován 30. listopad 1856, kdy proběhlo první zasedání Ústředního výboru pro statistiku polního a lesního hospodářství Čech. Tento výbor byl zvláštní, nově vytvořený orgán c. k. Vlastenecko-hospodářské společnosti. Prvním předsedou byl zvolen hrabě Albert Nostitz a po něm kníže Karel Schwarzenberg. Výkonným orgánem Ústředního výboru byla Statistická kancelář, kterou vedl Eberhard Antonín Jonák, jenž připravil návrh organizace a celkové působnosti Kanceláře. Vedle statistických údajů o stavu zemědělství měly být sledovány například obecné poměry obyvatel či rozdělení podle národnosti.

Statistická kancelář zahájila činnost počátkem roku 1858 a kromě přednosta a tajemníka měla jednoho pomocného pracovníka. Pro místní šetření vznikla síť důvěrníků. V každém z 207 politických okresů byl jmenován nejprve

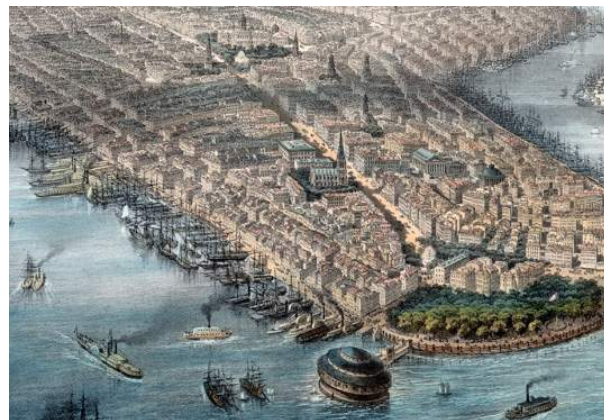
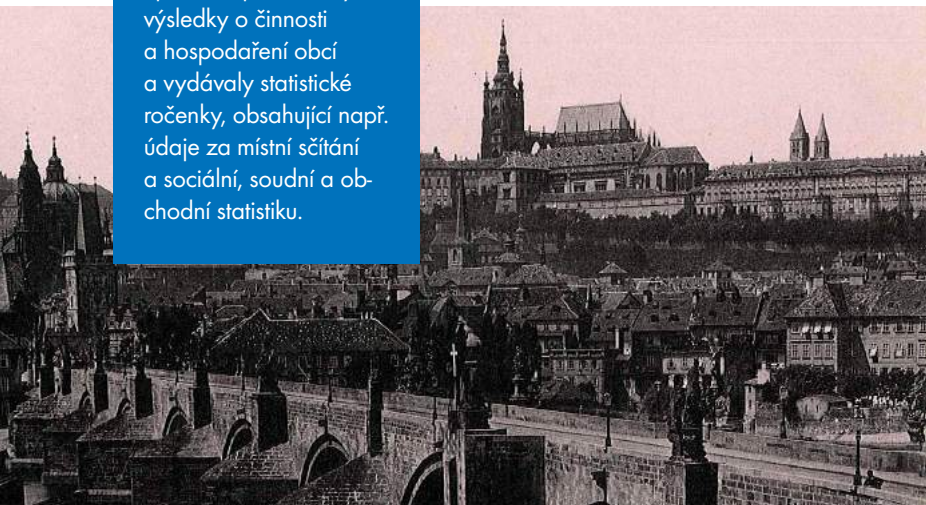

↑ Statistika v 19. století zachytila rychlý rozvoj průmyslu a dopravy.

jeden, a poté dva delegáti, se kterými dále spolupracovali subdelegáti pro menší oblast.

Celé 19. století bylo dobou prudkého rozvoje průmyslu, což současně kladlo daleko větší nároky na rozsah a kvalitu statistického zjišťování a zpracování statistických dat. Lze říci, že právě tehdy se začala rodit současná tvář statistiky, která je z velké části zjišťováním ekonomických ukazatelů.

↓ Statistická kancelář Královského hlavního města Prahy vznikla jen o několik let později než například statistická kancelář města New York.

1897 ZŘÍZEN ZEMSKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD

Dne 6. března 1897 byl zřízen Zemský statistický úřad Království českého, který se stal prvním skutečně statistickým úřadem na území dnešní České republiky. Působnost šetření Zemského statistického úřadu se vztahovala pouze na Čechy. Zemský statistický úřad se skládal ze dvou orgánů: Statistické komise, což byl odborný poradní a usnášející orgán, a Statistické kanceláře, která byla orgánem výkonným. Přednostou Úřadu se stal dosavadní předseda Statistické kanceláře Karel Kořistka, po něm vedení úřadu převzal Dobroslav Krejčí.

Statistický úřad vydal v letech 1909 a 1913 „*Statistické příručky království Českého*“, v nichž byly uvedeny údaje v několikaleté retrospektivě a nechybělo ani porovnání s obdobnými údaji z Moravy, Slezka a celé monarchie. Získávání kvalitních datových podkladů nebylo snadné, neboť zpravodajství bylo dobrovolné a zpravodajská povinnost nebyla stanovena zákonem.

V roce 1898 byl založen Zemský statistický úřad pro Slezsko. Nejdůležitějším výsledkem jeho činnosti bylo deset ročníků „*Statistické příručky Slezské samosprávy*“ a dvě publikace, vycházející ze sčítání lidu v letech 1910 a 1921. O rok později vznikl Statistický zemský úřad Markrabství moravského, který v roce 1902 vydal „*Zprávy Statistického zemského úřadu Markrabství moravského*“, ve kterých se pojednává o všech úvěrních ústavech v zemi.

VÍTE, ŽE...

koncem roku 1914 byl přijat zákon, který poprvé definoval povinnost poskytovat údaje statistickému úřadu? Tato tzv. zpravodajská povinnost se však týkala jen obcí a okresních silničních výborů na území Moravy.

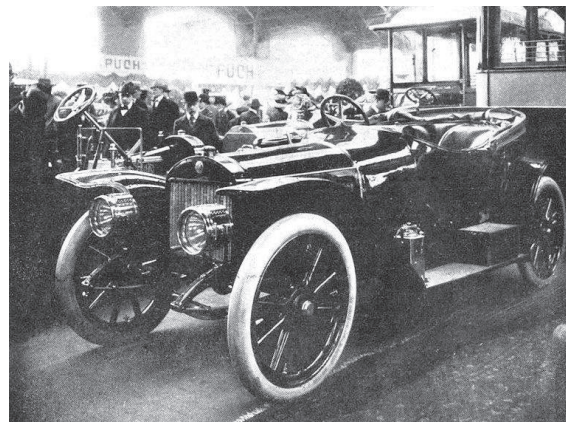
VÍTE, ŽE...

v roce 1909 vyšla první „*Statistická příručka království Českého*“? Další pak následovala v roce 1913. Zemský statistický úřad v nich seznamoval veřejnost s výběrem nejdůležitějších statistických dat o Čechách. Údaje v nich obsažené byly často publikovány v časové řadě, aby bylo možné sledovat jejich vývoj. Ke srovnání se také používaly obdobné údaje z Moravy, Slezka a celé monarchie.

Data o poštovním spojení automobilovém v Čechách viz v oddílu E. v tab. XIV. 20.

XIV. 18. Automobily a motorová kola v tuzemském soukromém majetku dle stavu ze dne 1. března 1910 a 30. června 1911. (Pramen: Österr. Statistisches Handbuch.)

	Čechy	Morava	Slezsko	Dolní Rakousy	Horní Rakousy	Útř pro vesle- rá království a radě zastoupená
1	2	3	4	5	6	7
Stav dne 1. března 1910:						
Počet automobilů	1.067	219	62	2.819	97	5.238
motorových kol	2.802	501	255	2.564	307	8.007
Stav dne 30. června 1911:						
Počet automobilů	1.603	376	88	4.107	122	7.721
motorových kol	2.940	644	229	2.933	279	8.819

V roce 1910 bylo v českých zemích v majetku soukromníků celkem 1 348 automobilů. O rok a tři měsíce později to bylo už 2 065 automobilů. Počet motokol se za stejné období zvýšil z 3 558 na 3 813. K 30. červnu 2013 bylo v ČR registrováno celkem 4 755 644 osobních automobilů v průměrném stáří 14,06 roku.

1919 ZALOŽEN STÁTNÍ ÚŘAD STATISTICKÝ

VÍTE, ŽE...

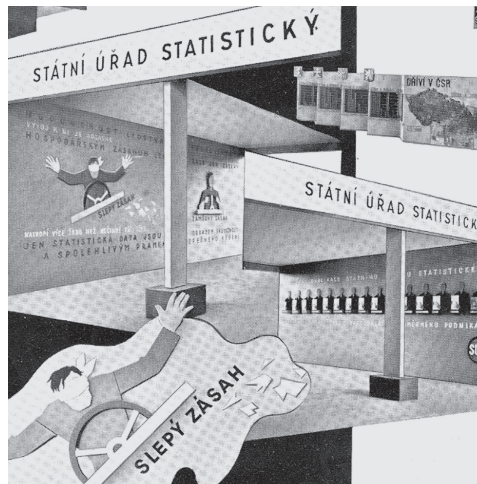
v publikaci „Československá statistika v prvním desetiletí republiky“ z roku 1928 byla funkce státní statistiky charakterizována následujícím textem? „Účelem statistické služby je podávat obraz o stavu a vývoji poměrů v celém státě, jejichž konečným cílem jest dosažení hospodářského blahobytu, mravnosti, zdatnosti a zdraví všeho obyvatelstva. Tyto snahy nemohou však býti řízeny náhodou nebo tradicionalismem a pouhým instinktem, nýbrž uvědoměle podle plánu přesně a soustavně, tedy vědecky. To však předpokládá právě znalost všech skutečností a poměrů ve státě. Zjistit tato fakta soustavně, vystihnout, co je na nich typického, jaké vztahy a vzájemné souvislosti příčinné vykazují, jakými zákonitostmi se řídí jejich vývoj, to je právě úkolem statistické služby“.

Přesně 28. ledna 1919, tj. tři měsíce po vzniku samostatného Československa, přijalo Revoluční národní shromáždění zákon č. 49 o organizaci statistické služby. Principy tohoto zákona již tehdy odpovídaly principům, na kterých je organizována současná státní statistická služba ČR. V roce 1919 byl založen Státní úřad statistický (SÚS) jako nový orgán pověřený celostátními statistickými šetřeními. Zákon č. 49/1919 Sb. zavedl obecnou zpravodajskou povinnost a stanovil sankce za její neplnění, stanovil povinnosti jiných úřadů vůči SÚS, chránil před libovůlí statistických šetření a zabezpečoval důvěrnost individuálních údajů. Všichni, kdo podle doposud platných předpisů měli povinnost poskytovat různým úřadům statistická data, je měli nyní poskytovat statistickému úřadu.

Vývoj SÚS v prvních letech jeho existence nebyl jednoduchý. Bylo třeba vybudovat novou organizační strukturu, získat odborné pracovníky, vhodné prostory a technické vybavení a v neposlední řadě zahájit aktivní statistickou činnost. Už v roce svého vzniku SÚS zpracoval statistický materiál pro československou mírovou delegaci. V některých odvětvích bylo možné navázat na předchozí zjišťování, jinde bylo třeba vybudovat moderní statistiku takřka od základů (např. průmysl, zahraniční obchod, statistika cen). Organizace SÚS byla v podstatě dokončena v roce 1921.

Prvním předsedou SÚS se stal dosavadní přednosta Zemského statistického úřadu Dobroslav Krejčí. Ten však na začátku roku 1920 rezignoval a do této funkce byl jmenován František Weyr, který vedl úřad do roku 1929, kdy tuto funkci převzal Jan Auerhan.

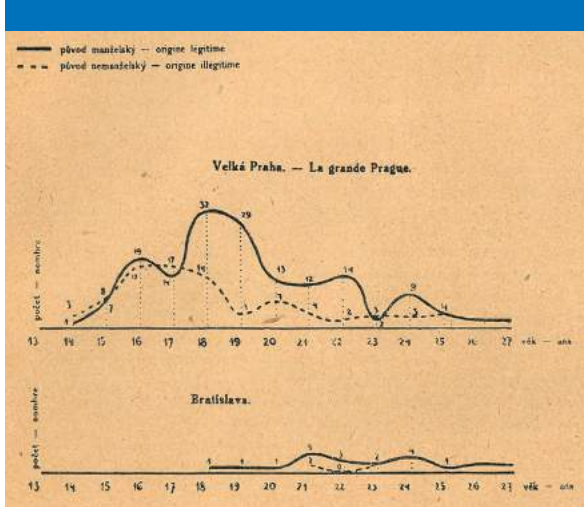
↓ Státní úřad statistický vznikl již tři měsíce po vzniku samostatné Československé republiky.

↑ Ukázky statistických expozic na hospodářských výstavách v Praze v letech 1934–1936.

VÍTE, ŽE...

u tzv. konceptních úředníků se předpokládala vlastní publikační činnost v oboru statistiky nebo příbuzných disciplín? Část kapacity statistického úřadu byla věnována vědecké a teoretické činnosti.

↑ Statistika za první republiky poskytovala i detailní údaje o počtu, věku či původu nevěstek.

↑ Ženy začaly s prostitucí nejčastěji ve věku 16 let.

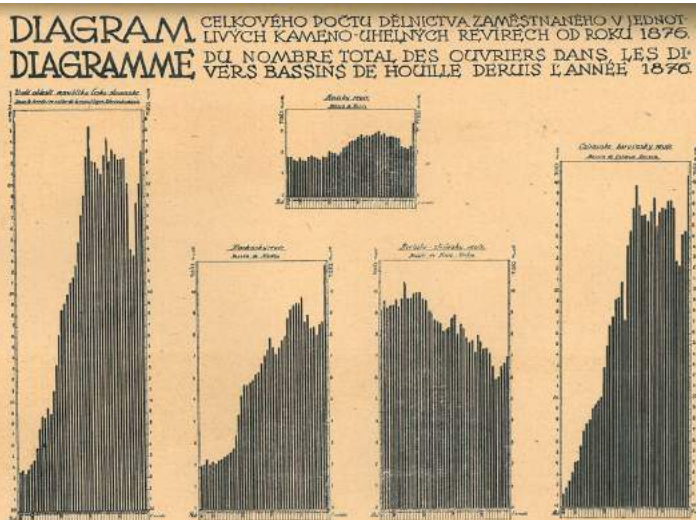
Jednotlivé tematické statistiky se na SÚS rozvíjely jako nezávislé celky. Bylo zcela pochopitelné, že v práci úřadu měly převahu oblasti, ve kterých bylo možné využít předchozích zkušeností. Dominantní bylo postavení demografické statistiky, včetně sčítání lidu, jako základu správního řízení. Tradice předchozích zjišťování se projevila i ve statistice veřejných financí a zemědělské statistice. Mezi hospodářskými statistikami byla vzorově propracovaná statistika zahraničního obchodu a cenová statistika. Soustava statistických zjišťování se rychle doplňovala, ale statistika průmyslu a vnitřního obchodu se začala rozvíjet poměrně pozdě.

Publikační systém SÚS vycházel ze zásady široké publicity zjištěných údajů. Základním výstupem byla „Statistická příručka republiky Československé“. První vyšla již v roce 1920, další pak v letech 1925, 1928 a 1932. Na statistické příručky navázaly od roku 1934 pravidelné „Statistické ročenky republiky Československé“ (poslední obsahovala data za rok 1937). Edice Československá statistika obsahovala souborné výsledky soupisů a ročních výsledků zjišťování. „Zprávy Státního úřadu statistického“, které informovaly průběžně o zjištěných údajích, byly zpočátku polytematické, později se rozdělily do 12 tematických řad.

→ Veškeré grafické výstupy bylo zapotřebí v té době kreslit ručně.

VÍTE, ŽE...

na počátku 20. let 20. století neexistovala žádná učebnice statistických metod v češtině? Od roku 1920 vydával Státní úřad statistický „Československý statistický věstník“, v němž mj. zveřejňoval obsáhlé referáty matematika Václava Lásky a Josefa Mráze. Roku 1926 vyšla nákladem statistického úřadu slavná učebnice G. U. Yuleho „Úvod do teorie statistiky“ v českém překladu. Tyto práce významně přispěly i k vytvoření české statistické terminologie. Autorem první česky psané učebnice statistiky „Základy teorie statistické metody“, která vyšla v roce 1929 v nakladatelství SÚS, byl Stanislav Kohn.

1939–1945 ÚSTŘEDNÍ STATISTICKÝ ÚŘAD

V době Protektorátu pokračoval Státní úřad statistický v činnosti pod názvem Ústřední statistický úřad. Předseda SÚS Jan Auerhan byl k 1. dubnu 1939 penzionován, přesto nadále v úřadu pracoval. Dne 6. června 1942 byl Jan Auerhan zatčen gestapem a o tři dny později popraven. Perzekvována byla i řada dalších pracovníků úřadu. Někteří z nich byli popraveni, jiní zemřeli v nacistických věznicích a koncentračních táborech. Úřad vedl ve funkci viceprezidenta Antonín Boháč, který byl v roce 1941 donucen odejít do výslužby a úřad dostal německé vedení.

V období 2. světové války se činnost statistiky v Čechách a na Moravě omezila a odpovídala válečným podmínkám i postavení našeho území. Bylo zavedeno řízené hospodářství. Vznikly hospodářské a trhové svazy a mnohé další orgány, které pro řízení činností podniků potřebovaly množství statistických údajů. Ne vždy jim je mohl statistický úřad poskytnout, a tak byly podniky zaplavovány množstvím různých statistických dotazníků. Ochota poskytovat požadovaná data upadala, a to i vůči samotnému statistickému úřadu.

↓ *Evidence demografických událostí fungovala i nadále.*

↑ *Cenová statistika byla v Protektorátu narušena.*

VÍTE, ŽE...

publicita statistických údajů v období Protektorátu byla značně omezená? V letech 1941–1944 sice vyšly čtyři ročníky „Statistické ročenky protektorátu Čechy a Morava“, ale již od druhého ročníku bylo na titulním listě trojí upozornění „Tajné! Pouze pro služební potřebu! Uveřejňování a předávání zakázáno!“ a na rubu titulního listu bylo ještě doplněno: „Tato kniha musí být uchována jako tajná věc!“

VÍTE, ŽE...

ministerstvo zahraničních věcí exilové vlády v Londýně vydalo v roce 1942 „Statistickou příručku Československé republiky“, v níž byly publikovány údaje o předmnichovské republice?

PROTEKTORAT BÖHMEN UND MÄHREN
PROTEKTORÁT ČECHY A MORAVA

GEBURTS- UND TAUF-
RODNÝ A KŘESTNÍ LIS

GEBURTMATRIK:
MATRIKA NAROZENÝCH: XIII

BUCH:
KNIHA: XIII

BLATT:
LIST: 159

LF
PO

↑ Jedním z úkolů statistiků v poválečném období bylo vytvoření soupisu válečných škod.

1945–1948 STATISTIKA V OBDOBÍ POVÁLEČNÉ OBNOVY

Bezprostředně po skončení 2. světové války byl opět zřízen Státní úřad statistický s celostátní působností, s cílem navázat na vysokou předválečnou úroveň československé statistiky. Organizace statistické služby v českých zemích a na Slovensku nebyla jednotná. Metodika a i získávání dat pro ostatní statistiky se v obou částech republiky lišily, údajů na celostátní úrovni bylo málo a jejich spolehlivost nebyla velká. Zpočátku existovala za celý stát pouze statistika zahraničního obchodu.

Poválečné období bylo pro statistiky dobou intenzivní činnosti vedoucí jak k obnově předválečných, tak i vytvoření nových okruhů pravidelných

statistických zjišťování. V této době byly provedeny i rozsáhlé akce, k nimž patřil soupis obyvatelstva na Slovensku k 4. říjnu 1946. V českých zemích byl soupis obyvatelstva proveden k 22. květnu 1947. Z těchto soupisů bylo zřejmé, že období 2. světové války znamenalo velký zásah do národnostní struktury, zejména v důsledku odsunu německého obyvatelstva.

Již v září roku 1945 provedl statistický úřad soupis válečných škod. Výsledky tohoto soupisu vyšly tiskem ve „*Statistické ročence ČSR 1948*“. Metodické materiály a rozborové a přehledové soubory z různých tematických oblastí vycházely ve „*Statistickém zpravodaji*“.

VÍTE, ŽE...

na začátku roku 1948 vyšla statistická příručka, která veřejnost informovala o základních výsledcích statistických šetření v letech 1946–1947? První poválečná statistická ročenka vyšla na konci roku 1948 a další ročenky vycházely až od roku 1957.

↑ Po 2. světové válce se změnilý počet a struktura obyvatelstva.

VÍTE, ŽE...

podle § 26 zákona č. 21/1971 Sb. byla zajištěna ochrana individuálních údajů? „Údaje ze statistických zjišťování týkající se jednotlivých osob nesmějí být bez jejich souhlasu zveřejňovány, ani komukoli sdělovány a nesmí jich být použito pro jiné než statistické účely“.

1948–1989 KONTROLA PLÁNU

Statistiku v tomto období ovlivnilo pro středí centrálně plánované ekonomiky i společenské a především politické klima tehdejší doby. Publikací systém státní statistiky byl na počátku 50. let prakticky zrušen, veřejnost dostávala informace zejména o úrovni plnění plánu a mnohé údaje v absolutních hodnotách byly utajovány.

Novou formou statistického zjišťování se na přelomu 40. a 50. let stalo tzv. výkaznictví. Údaje byly u podniků a organizací (zpravodajských jednotek) čerpány z běžné evidence. Směřování k centralizovanému modelu řízení národního hospodářství si paradoxně vyžádalo přechod na úplně decentralizovaný systém předkládání a zpracování statistických dat.

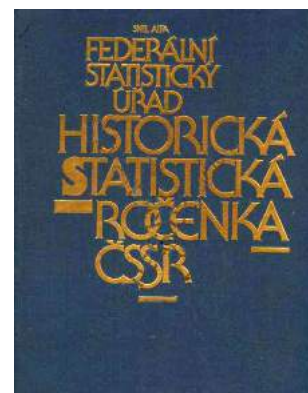
V roce 1952 byla zavedena tzv. postupná sumarizace. Nižší jednotky vyplnily výkazy, poslaly je svým nadřízeným orgánům, které z došlých výkazů vytvořily jeden sumární výkaz. Ten pak poslaly zase své organizačně nadřazené jednotce, která opět vytvořila jeden sumární výkaz za všechny sobě podřízené složky, až se nakonec výsledný sumární výkaz

dostal na ministerstvo či jiný řídicí orgán. A teprve potom byly údaje poskytnuty statistickému úřadu, který tak vůbec neměl k dispozici individuální data, s jejichž pomocí by mohl zpracovávat informace z různých hledisek.

Ve druhé polovině 50. let se požadavky na statistiku změnila a došlo k přechodu od systému postupné sumarizace zpět k centrálnímu sběru a zpracování statistických dat.

↑ Statistika informovala především o plnění plánu.

VÍTE, ŽE...

v roce 1985 vydal statistický úřad „Historickou statistickou ročenku“? Takto koncipovanou ročenku vydávalo v té době pouze několik statistických úřadů na světě, např. USA, Francie, Kanada a SSSR.

VÍTE, ŽE...

v roce 1972 vydal FSÚ „Jednotný číselník obcí v ČSSR (geografickou klasifikaci obcí)“ obsahující všechna sídla v ČSSR a jejich číselné označení?

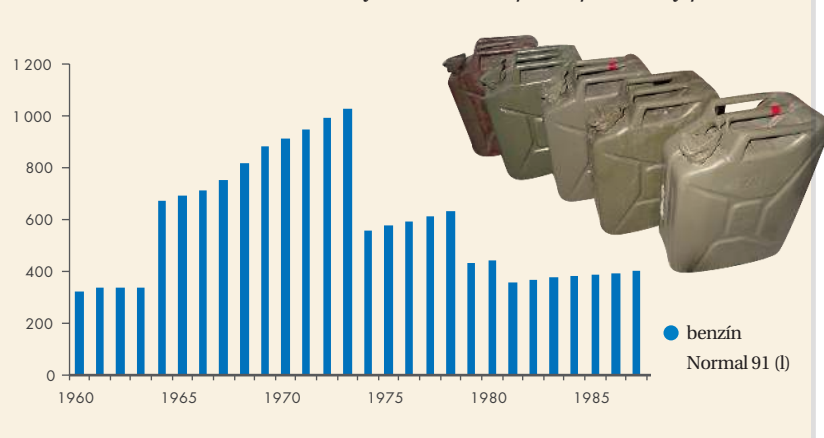
V polovině roku 1961 nastala v oblasti statistiky významná organizační změna a Státní úřad statistický byl spojen s tehdejšími ministerstvem státní kontroly a vznikl tak Ústřední úřad státní kontroly a statistiky (ÚÚSKS). Brzy se ukázalo, že se jednalo o spojení dvou institucí, které měly málo společného. Statistika ztrácela důvěru zpravodajských jednotek, které se při plnění své zpravodajské povinnosti zároveň obávaly kontrolního zásahu. Zákonným opatřením z 12. ledna 1967 byly kontrola a statistika opět rozděleny a byl vytvořen Státní statistický úřad (SSÚ).

Od 1. ledna 1969 se unitární Československá socialistická republika stala federací. To se odrazilo i v uspořádání ústředních orgánů státní statistiky. Vznikl Federální statistický úřad (FSÚ), Český statistický úřad (ČSÚ) a Slovenský statistický úřad. Úkolem FSÚ bylo zejména zabezpečovat jednotnost soustavy statistických informací v celém státě, metodiku a systém statistického zjišťování. Úkolem republikových úřadů byl vlastní výkon statistické činnosti, tj. sběr a zpracování informací, a poskytování potřebných informací pro FSÚ a všechny řídicí stupně na republikové úrovni. Uspořádání federálního a republikových statistických úřadů zůstalo stejné až do zániku federace 31. prosince 1992.

→ V Praze-Karlíně působil statistický úřad v letech 1948–2002.

Kolik litrů benzínu Normal 91 si bylo možné koupit za průměrný plat?

1990–1993 FÁZE TRANSFORMACE

Společenské změny v roce 1989 obnovily předpoklady pro budování objektivní, nestranné a apolitické státní statistické služby. Statistický úřad musel reagovat na nové požadavky a nároky, které souvisely s přechodem k demokratické společnosti a na tržně orientované hospodářství. Takovou změnou byla například liberalizace cenových hladin, rozpad obchodního systému Rady vzájemné hospodářské pomoci (RVHP)

i Rady samotné. Dalším velkým zvratem byla změna vlastnických struktur spojená s privatizací a větší orientace na trhy západní Evropy a na země s tržní ekonomikou.

Úsilí statistiků bylo zaměřeno i na budování důvěry ve statistická data, statistici učili veřejnost využívat statistické údaje ke svým rozhodnáním a v neposlední řadě potřebovali získat respondenty ochotné ke spolupráci. Učit se museli i sami statistici, neboť v souvislosti s otevřením ekonomiky a s rozšířením zahraničních kontaktů bylo nutné začít používat standardizované postupy obvyklé v ostatních zemích s tržní ekonomikou. Na vznikající jevy reagovala státní statistická služba novými ukazateli a šetřeními. V roce 1992 vstoupil v platnost nový zákon o státní statistické službě. Zákon vymezil orgány, které se staly její součástí a stanovil jejich poslání a povinnosti. Součástí zákona byla i ochrana individuálních údajů.

Na začátku roku 1993 došlo k rozdělení Československé federativní republiky na dva samostatné státy. Český statistický úřad (ČSÚ) převzal od zaniklého Federálního statistického úřadu (FSÚ) všechny kompetence národního statistického úřadu.

VÍTE, ŽE...

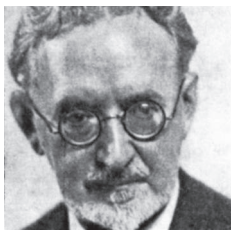
„Oficiální statistika představuje nezbytný prvek v informačním systému demokratické společnosti tím, že vládě, národnímu hospodářství i veřejnosti poskytuje údaje o hospodářské, demografické a společenské situaci a o životním prostředí. Oficiální statistické orgány musí proto sestavovat a zveřejňovat statistiku na nestranné bázi, splňující požadavky na praktické využití, aby tak dostaly své povinnosti vůči občanům, kteří mají nárok na veřejné informace.“ (Základní principy oficiální statistiky v oblasti Evropské hospodářské komise, přijaté během 47. zasedání EHK OSN v Ženevě dne 15. dubna 1992.)

VÍTE, ŽE...

rozhraničovací komise provedla celkem 18 změn původních administrativních hranic mezi Českou a Slovenskou republikou? Celkově bylo vyměněno území o rozloze 452,02 ha. Změnami se délka hranic zkrátila z 285 km na 252 km. Všechny přesuny byly vzájemně plošně dokonale vykompenzovány, a tak se rozloha České republiky nezměnila.

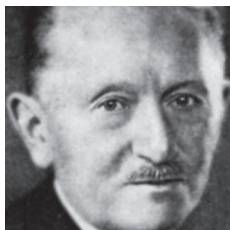
PŘEDSEDOVÉ STATISTICKÉHO ÚŘADU

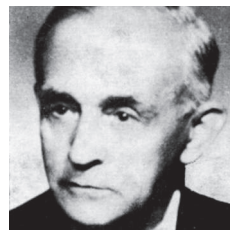
DOBROSLAV KREJČÍ
prof. dr. | SÚS
1919–1920

FRANTIŠEK WEYR
prof. dr. | SÚS
1920–1929

JAN AUERHAN
doc. dr. | SÚS
1929–1939

FRANTIŠEK FAJFR
dr. | SÚS
1945–1961

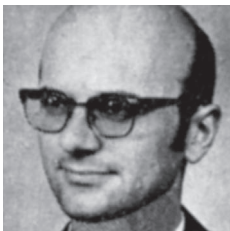
PAVOL MAJLING
ÚÚSKS
1961–1966

JAN KAZIMOUR
Ing., CSc. | SSÚ (FSÚ)
1967–1981

VLADIMÍR MIČKA
Ing. | FSÚ
1981–1990

IVAN ŠUJAN
Ing., CSc. | FSÚ
1990–1992

JIŘÍ ANTOŠ
Ing. | ČSÚ
1969–1987

LADISLAV ŘÍHA
doc. Ing., DrSc. | ČSÚ
1987–1990

EDUARD SOUČEK
doc. Ing., CSc. | ČSÚ
1990–1993

EDVARD OUTRATA
Ing. | ČSÚ
1993–1999

MARIE BOHATÁ
doc. Ing., CSc. | ČSÚ
1999–2003

JAN FISCHER
Ing., CSc. | ČSÚ
2003–2010

IVA RITSCHELOVÁ
prof. Ing., CSc. | ČSÚ
2010–dosud

SÚS – Státní úřad statistický
ÚÚSKS – Ústřední úřad státní kontroly a statistiky

SSÚ – Státní statistický úřad
FSÚ – Federální statistický úřad

ČSÚ – Český statistický úřad

HISTORIE
SČÍTÁNÍ
LIDU

04

↑ Neznámější reformou Marie Terezie bylo zavedení povinné školní docházky.

1754 POČÁTEK PRAVIDELNÝCH SOUPISŮ

Přavidelné soupisy obyvatel se začaly provádět od poloviny 18. století. V některých obdobích se jednalo o tříletou, někdy ale dokonce i o roční periodicitu. Tyto soupisy se pořizovaly k účelům fiskálním nebo vojenským. Prováděly je buď orgány vrchnostenské a duchovenstvo (v letech 1754–1769), nebo orgány vrchnostenské a vojenské (v letech 1770–1851). Prvé z nich zachycovaly obyvatelstvo přítomné, kdežto druhé tzv. domácí obyvatelstvo, později dané domovskou příslušností k obci.

Významným mezníkem v historii sčítání lidu byl 13. říjen 1753, kdy vyšel patent

císařovny Marie Terezie o každoročním sčítání. První soupis obyvatel na základě tohoto patentu byl proveden v roce 1754 a zahájil novou kapitolu sčítání lidu. Bylo to poprvé, kdy se soupis konal současně a jednotně na celém území soustátí. Původně jej mělo provést duchovenstvo podle farností. Posléze bylo rozhodnuto, že souběžně se uskuteční i sčítání zajišťované vrchností a jeho obsah bude rozšířen o soupis domů a o hospodářskou charakteristiku majitele domu. Vrchnostenské soupisy a soupisy provedené duchovenstvem se neshodovaly – duchovenské seznamy vykazovaly údaje vyšší.

VÍTE, ŽE...

výsledky soupisu z roku 1754 byly dlouho považovány za státní tajemství a data byla více než 100 let utajována?

VÍTE, ŽE...

bylo stanoveno, že poddaný, který se soupisu záměrně vyhne, bude se ukrývat nebo dokonce uprchnout, bude poté, co bude dopaden, zatčen a potrestán dvěma lety prací na pevnostních stavbách? Pokud by ukryl svůj dobytek před soupisem, kdekoli bude dobytek nalezen, bude konfiskován.

→ „Sčítacími komisaři“ byli jak duchovní, tak i vrchnostenská úředníka.

↑ Soutisky zachycovaly domácí obyvatelstvo, které se dělilo na přítomné a nepřítomné.

VÍTE, ŽE...

pro potřeby soupisu v roce 1770 bylo poprvé uloženo očíslovat všechny domy a po konškrpici bylo zakázáno měnit příjmení?

VÍTE, ŽE...

výsledky konškrpaci byly od roku 1828 pravidelně otiskovány v oficiálních „Tafeln zur Statistik der Österreichischen Monarchie“ (1828–1865)?

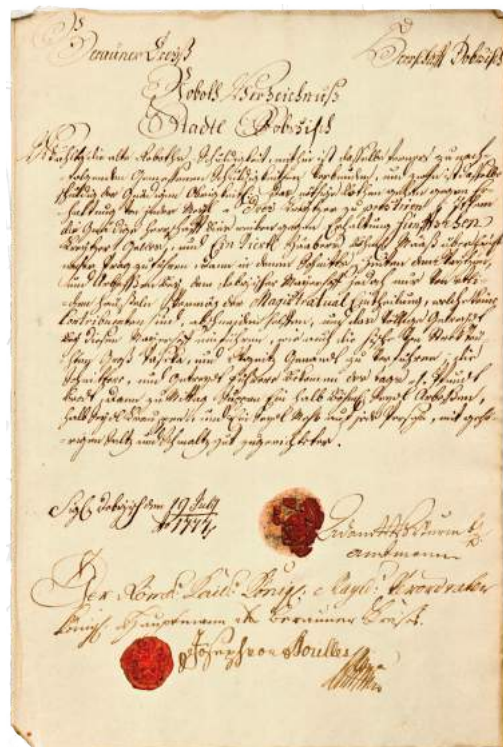
1777 NOVÝ KONŠKRIPČNÍ PATENT

V roce 1777 byl vydán nový konškrpční patent, který se s mírnými změnami a odchylkami stal základem soupisů až do roku 1851. Až do roku 1828 prováděly každoročně konškrpici souběžně vojenské a politické úřady. Poté se interval sčítání změnil na tříletý a sčítání proběhla v letech 1830, 1834, 1837, 1840, 1843 a 1846. Údaje získané v tříletých periodách byly ale pouze revizí dříve zjištěných údajů, nikoli zcela novým zjišťováním. Zapisovalo se domácí obyvatelstvo (tj. osoby příslušné do dané obce), které se rozlišovalo na přítomné a nepřítomné. Údaje o mužské části populace byly z vojenských důvodů podrobnější. Až patentem z 25. října 1805 bylo nařízeno, aby stejně přesně jako muži byly evidovány i ženy a aby konškrpice zahrnovaly i děti už od narození. Teprve od roku 1807 jsou výsledky vojenských i politických šetření jednotné.

Od 80. let 18. století byly na panstvích a ve městech (později i v obcích) založeny tzv. populační knihy, které zaznamenávaly zvláště každou rodinu se všemi členy domácnosti. Hlava rodiny měla za povinnost všechny případné změny (úmrtí, narození atd.) bezodkladně hlásit.

↑ Titulní list patentu císařovny Marie Terezie z 10. března 1770.

↑ Robotní seznam datovaný rokem 1777.

1857 OD SOUPISU KE SČÍTÁNÍ

VÍTE, ŽE...

první statistický kongres se konal v Bruselu v roce 1853? Jedním z jeho závěrů bylo doporučení, aby sčítání prováděl jediný orgán ve státě a aby bylo prováděno k jedinému dni. Dalším doporučením bylo pravidelné konání sčítání v intervalu 10 let.

Sčítání lidu z roku 1857 je označováno jako přechod mezi soupisy obyvatelstva a moderními sčítáními lidu. Poprvé se konalo k jednomu okamžiku, a to k 31. říjnu 1857. Na přípravu měli úředníci pouze sedm měsíců, neboť císařské nařízení vyšlo 23. března 1857. Na rozdíl od soupisů obyvatelstva, které poskytovaly pouze základní údaje o počtu obyvatel a jejich struktuře, se sčítání lidu prováděná od poloviny 19. století stávají základním pramenem statistických dat, nejen o obyvatelstvu, o jeho počtu a složení, ale zároveň o celé ekonomice země. Od roku 1857 se na realizaci sčítání obyvatelstva už nepodílely vojenské úřady.

1869 PRVNÍ MODERNÍ SČÍTÁNÍ LIDU U NÁS

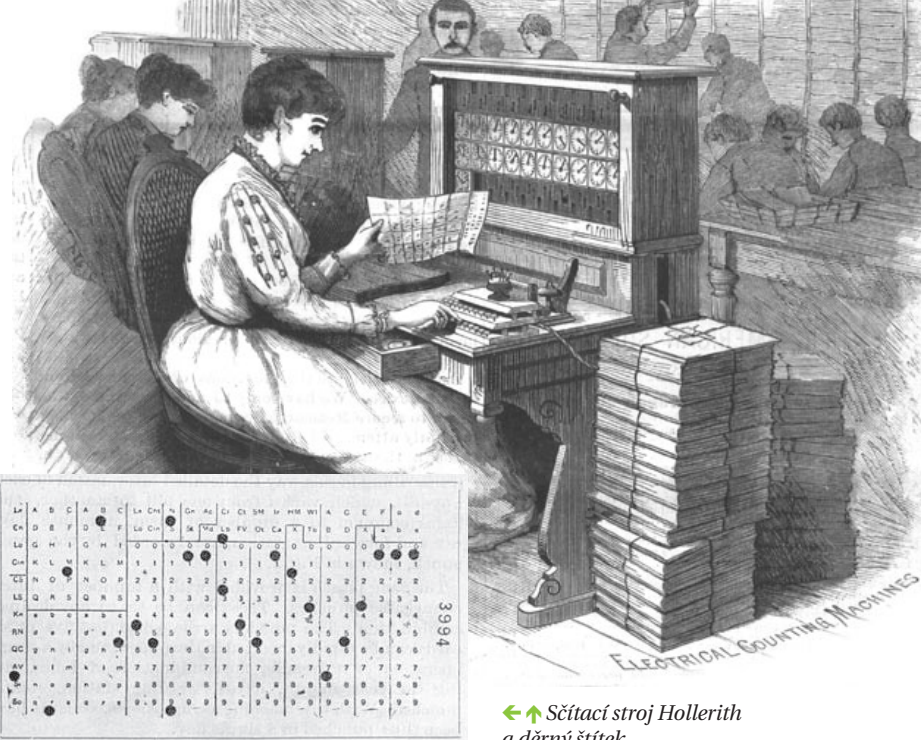
Teplice. Podle údajů ze sčítání v roce 1869 zde žilo 15 469 obyvatel, v roce 2011 to bylo 49 640 osob.

Místní úřad		Místní úřad		Místní úřad		Místní úřad		Místní úřad		Místní úřad		Místní úřad	
Obec	Okres	Obec	Okres	Obec	Okres	Obec	Okres	Obec	Okres	Obec	Okres	Obec	Okres
Poděbrad	Poděbrad	Poděbrad	Poděbrad	Poděbrad	Poděbrad	Poděbrad	Poděbrad	Poděbrad	Poděbrad	Poděbrad	Poděbrad	Poděbrad	Poděbrad
1869	1869	1869	1869	1869	1869	1869	1869	1869	1869	1869	1869	1869	1869

↑ Zapsané hodnoty ze sčítání v roce 1869.

Další významnou etapu v novodobých dějinách sčítání lidu na našem území zahájil zákon přijatý v roce 1869. Na jeho základě bylo na začátku roku 1870 provedeno sčítání lidu, které zachytilo stav ke dni 31. prosince 1869. Zákon dále určoval, že následná statistická šetření mají zachytit stav obyvatelstva v desetiletých obdobích, a to vždy k poslednímu prosinci roku končícího nulou. Samotné provedení šetření zajišťovaly obce, sčítací jednotkou se stala domácnost. Dotazníky byly buď vyplňovány majitelem domu, nebo „sčítacími komisaři“ na základě ústního sdělení sčítaných osob. Šlo vlastně o první sčítání lidu v moderním pojetí, které vytvořilo podmínky pro porovnávání základních demografických údajů od tohoto roku až po současnost.

1880-1910 SČÍTÁNÍ KAŽDÝCH 10 LET

Lp	A	B	C	A	B	C	La	Ch	Gr	Ac	Ci	Sm	Ir	Hm	Wi	A	C	E	F
Ca	D	E	F	D	E	F	La	Ch	Gr	Ac	Ci	Sm	Ir	Hm	Wi	A	C	E	F
Ca	G	H	I	G	H	I	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ca	K	L	M	K	L	M	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Ca	N	O	P	N	O	P	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
LS	Q	R	S	Q	R	S	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Ma	T	U	V	T	U	V	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Ma	X	Y	Z	X	Y	Z	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
QC	1	2	3	1	2	3	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
QC	4	5	6	4	5	6	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
V	8	9	0	8	9	0	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
Eu	1	2	3	1	2	3	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9

↙ ↕ Sčítací stroj Hollerith a děrný štítek.

Do rozpadu Rakousko-Uherska byla v Předlitavsku provedena sčítání lidu ještě v letech 1880, 1890, 1900 a 1910. Výsledky těchto sčítání byly publikovány v edici „*Österreichische Statistik*“. Mezi hlavní účely censů konaných na území Rakousko-Uherska v 2. polovině 19. a na počátku 20. století patřilo především zjištění počtu přítomného obyvatelstva a podchycení rychlých a výrazných strukturálních změn, kterými tehdejší společnost procházela. Postupně se rozšiřoval rozsah požadovaných údajů.

Do sčítání v roce 1880 byla poprvé zařazena otázka na obcovací řeč, prostřednictvím které se nepřímo zjišťovala národnostní struktura jednotlivých regionů. Tento údaj byl velmi důležitý, protože na poměr národností byly vázány další právní předpisy. Ze sčítání se daly také vyčíst směry migrací.

VÍTE, ŽE...

údaje ze sčítání z let 1869 a 1880 se třídily a sumarizovaly ručně? Strojně zpracována byla až část výsledků sčítání z roku 1890.

VÍTE, ŽE...

v rámci sčítání 1869 se zjišťovala hluchota a slepota a v dalších letech například i mentální vady?

Sčítání lidu v roce 1890 je považováno za mezník, kdy se statistika povolání po předchozích proměnách ustálila a byla postavena v podstatě na moderní základ. Klasifikace odvětví byla již značně podrobná, klasifikace sociálních skupin přetrvávala s malými změnami až do roku 1950.

↘ Zapsané hodnoty ze sčítání roku 1890.

VÍTE, ŽE...

za vyhánění se sčítání nebo poskytnutí nepravdivých údajů byl kompetentní úřad oprávněn uložit buď vězení nepřekračující délku čtyř dnů, nebo peněžitou sankci ve výši 1-20 zlatých, jejíž výtežek připadl fondu pro chudé dané obce?

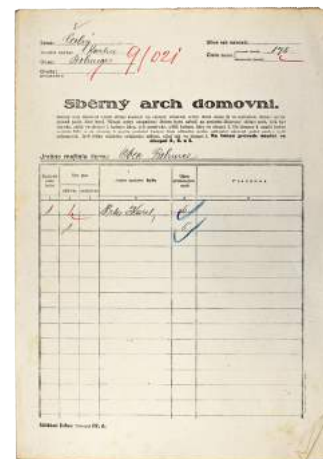
Číslo domácnosti	Jméno	Věk	Pohlaví	Národnost	Vzdělání	Zaměstnání	Stav	Město	Obec	Datum	Vědomosti		Vědomosti	
											Český	Němec	Český	Němec
1	Kačer	18 26 44	muž	Čech	1. třída	obchodník	vdáček	Česká	Česká	18. 2. 44	česky	dobře	němky	dobře
2	Začalova	18 29 49	žena	Čechka	1. třída	domácní	vdáček	Česká	Česká	18. 2. 49	česky	dobře	němky	dobře
3	Začal	18 7 70	muž	Čech	1. třída	obchodník	vdáček	Česká	Česká	18. 7. 70	česky	dobře	němky	dobře
4	Začalova	18 25 74	žena	Čechka	1. třída	domácní	vdáček	Česká	Česká	18. 2. 74	česky	dobře	němky	dobře
5	Začalova	18 2 76	žena	Čechka	1. třída	domácní	vdáček	Česká	Česká	18. 2. 76	česky	dobře	němky	dobře

1921 PRVNÍ ČESKOSLOVENSKÉ SČÍTÁNÍ

První československé sčítání lidu a bytů se konalo k 15. únoru 1921 na základě zákona o sčítání lidu č. 256/1920 Sb. z 8. dubna 1920. Obsah tohoto sčítání se poněkud lišil od sčítání předválečných, opět však bylo sčítáno obyvatelstvo přítomné, a nikoli bydlící.

Za politicky nejdůležitější se považovalo zjištění národnosti obyvatelstva, které mělo potvrdit oprávnění vzniku samostatné Československé republiky. Na rozdíl od předválečného zjišťování národnosti na základě „obcovací řeči“ byla přijata definice národnosti, podle níž „národností jest rozuměti kmenovou příslušnost, jejímž vnějším znakem jest zpravidla mateřský jazyk“. Tím se měla odstranit pro české a slovenské etnikum znevýhodňující definice národnosti určované podle obcovací řeči, která nahrávala německému jazyku. Odkaz příznání národnosti podle kmenové příslušnosti navíc umožnil, aby se ke své národnosti přihlásili i Židé nebo Cikáni, a to i tehdy, když nepoužívali nebo běžně neznali jazyk, který je těmto národnostem vlastní. Nad otázkou a definicí národnosti se vedly dlouhé diskuse. Ačkoli byla oficiálně zavedena a zjišťována „československá národnost“, bylo možno zjistit počet obyvatel české a slovenské národnosti odděleně.

Za další důležitou charakteristiku se považovaly údaje o povolání, přičemž se porovnávalo současné povolání s povoláním k 16. červenci 1914. To umožnilo zjistit sociální a profesní přesuny, k nimž došlo během války.

↑ Sběrný arch domovní použitý při sčítání roku 1921.

↑ Sčítací arch z roku 1921.

VÍTE, ŽE...

zpracování sčítání bylo provedeno na Powersových děrnostřítkových strojích? U předchozích sčítání od roku 1890 se používaly stroje zn. Hollerith.

1930 DRUHÉ ČESKOSLOVENSKÉ SČÍTÁNÍ

Další sčítání se uskutečnilo 1. prosince 1930. Obsah sčítání byl v několika směrech rozšířen. Z nových znaků zařazených do sčítání je třeba uvést šetření o minulém bydlišti sčítaných, pokud osoba nebyla sečtena v obci svého narození. Zjišťovalo se místo, odkud se sčítaná osoba přistěhovala do místa, kde byla nyní sčítána. Za nejvýznamnější je však považováno zjišťování údajů o plodnosti žen. Zjišťovala se však pouze plodnost manželská, tj. v současném či posledním manželství.

1950 NÁRODNÍ SČÍTÁNÍ

K prvnímú sčítání lidu po roce 1945 došlo k 1. březnu 1950. Jelikož se současně uskutečnilo i sčítání bytů a domů a také soupis zemědělských, průmyslových a živnostenských závodů, používalo se pro celou akci názvu „*Národní sčítání 1950*“.

Toto sčítání bylo na dlouhou dobu posledním zpracovaným za tzv. přítomné obyvatelstvo. Také bylo nadlouho posledním, při němž se zjišťovala příslušnost k církvím (otázka na náboženské vyznání byla opět zařazena až při sčítání 1991).

Jedním ze základních cílů sčítání v roce 1950 bylo postihnout změny ve společnosti, ke kterým došlo v důsledku 2. světové války: odsun německého obyvatelstva, reemigrace, přesídlení do pohraničních oblastí českých zemí, změny v sociálním složení obyvatelstva. Sčítání také poskytlo údaje o bytovém a domovním fondu a jeho struktuře a mnohé další údaje, s jejichž pomocí by bylo možné popsat některé další válečné a poválečné změny v národním hospodářství.

VÍTE, ŽE...

sčítání, které bylo plánováno na rok 1940, se neuskutečnilo? Údaje zjišťované v prvních poválečných soupisech obyvatel z let 1946 (na Slovensku) a 1947 (v českých zemích) poskytovaly pouze základní informaci. Na Slovensku se sčítalo pouze přítomné civilní obyvatelstvo, v českých zemích veškeré přítomné obyvatelstvo.

Podstatnou změnou oproti sčítání z roku 1930 pak byla nová definice národnosti, podle které se národností rozuměla „*příslušnost k národu, s jehož kulturním a pracovním společenstvím je sčítaný vnitřně spjat a k němuž se hlásí*“.

Sčítání v roce 1950 důsledně rozlišilo profesní a odvětvové hledisko při zjišťování povolání. Vznikly tak dvě nové klasifikace: odvětvová klasifikace a klasifikace profesní.

Propagační scénka ke sčítání lidu v roce 1950 s Janem Werichem v hlavní roli. →

VÍTE, ŽE...

výsledky sčítání z roku 1950 byly publikovány jako neveřejné a s omezeným počtem výtisků? Pro veřejnost byla data sčítání uvolněna po odtajnění až v roce 1962.

1961 SLDB

Další sčítání na našem území se uskutečnilo k 1. březnu 1961 a poprvé bylo označeno jako „sčítání lidu, domů a bytů“ (SLDB). Celé zpracování cenzu bylo tentokrát provedeno za trvale bydlící obyvatelstvo a podle koncepce tzv. cenzových domácností. Data sčítání za bydlící obyvatelstvo umožnila následně založit a vést roční bilance obyvatelstva podle řady kritérií, např. podle rodinného stavu. Podrobné zpracování údajů o cenzových domácnostech významně rozšířilo informace o struktuře rodin a domácností, o jejich velikosti, umožnilo kvantifikovat rozsah vícegeneračního soužití, zjistit počty a složení neúplných rodin se závislými dětmi a umožnilo popsat způsob a podmínky bydlení.

Oproti předcházejícím sčítáním se rovněž poprvé zjišťovaly a zpracovaly údaje o dojíždě do zaměstnání mezi okresy i do větších měst. Stejně tak poprvé byly získány údaje o družstevních rolnících, kteří představovali novou sociální skupinu. SLDB 1961 poskytlo také podrobné údaje o úrovni školního vzdělání podle věkových skupin a pohlaví.

Množství publikovaných údajů a analytické využití dat ze sčítání bylo oproti předchozím cenzům mnohem rozsáhlejší. Hlavní výsledky sčítání 1961 vyšly v letech 1965–1967 ve čtyřech svazcích pod společným názvem „Sčítání lidu, domů a bytů v ČSSR k 1. březnu 1961“. V letech 1963–1965 byly postupně vydány tiskem jednotlivé krajské publikace, které obsahovaly velké množství podrobných údajů a které byly doplněny analýzou výsledků za celý kraj a jeho okresy. V roce 1965 vyšla tiskem celostátní publikace „Vývoj společnosti ČSSR v číslech“ a o rok později byl vydán „Statistický lexikon obcí ČSSR 1965“.

↑ Získané údaje bylo třeba zakódovat. © ČTK (foto), 2013

VÍTE, ŽE...

cenzová domácnost je nejmenší skupina osob, spjatá společným bydlením, společným hospodařením a většinou i příbuzenskými vztahy? Dělí se na úplné rodinné domácnosti, neúplné rodinné domácnosti, vícečlenné nerodinné domácnosti a domácnosti jednotlivců. Koncept cenzové domácnosti zavedl Státní úřad statistický jako první na světě. Naposledy byly výstupy za cenzové domácnosti zpracovány při sčítání v roce 2001.

VÍTE, ŽE...

data ze SLDB 1961 umožnila založit a následně vést roční bilance obyvatelstva podle trvalého pobytu a řady dalších kritérií?

VÍTE, ŽE...

při sčítání v roce 1961 byly sečteno 2 869 370 bytových a 3 214 263 cenzových domácností? To znamená, že 327 106 bytových domácností bylo tvořeno více než jednou domácností cenzovou.

1970 SLDB

Novými zjišťovanými znaky při sčítání k 1. prosinci 1970 se stalo rodné číslo, mateřský jazyk, státní příslušnost a v rámci zjišťování dojíždky do zaměstnání, škol a učení její frekvence, vzdálenost, doba a používaný dopravní prostředek. Důležité bylo sledování chtěného nebo nechtěného soužití cenových domácností v jednom bytě a dále vybavení domácností některými předměty dlouhodobého užívání.

Počítačové zpracování výsledků za pomoci velkokapacitního sálového počítače umožnilo velmi širokou publikaci údajů. Poprvé byly výsledky sčítání zpracovány za tzv. základní sídelní jednotky (tj. lokality ve venkovském osídlení a urbanistické obvody ve vybraných městech).

1980 SLDB

Čtvrté poválečné sčítání proběhlo k 1. listopadu 1980. Obsahově bylo do značné míry shodné se sčítáním 1970. Za nové lze považovat prohloubení dat o plodnosti žen, třídění základních sídelních jednotek podle typů a velikostí a také směrové zpracování dat o dojíždce do zaměstnání (dříve bylo prováděno jen bilanční). Významným prvkem bylo také zpracování informací o nedostatku bytů jednotným způsobem až do úrovně jednotlivých měst.

Zpracování výsledků sčítání proběhlo na novém sálovém počítači Cyber 180, při využití všech zkušeností z minulého cenzu. Údaje ve formě číselných kódů byly převedeny systémem Videoplex 3 přímo na magnetické pásky v závodech Podniku výpočetní techniky. Následně pak byly provedeny logické kontroly a opravy. Téměř celé zpracování proběhlo díky sálovému počítači ve velmi krátkém časovém období (zhruba za jeden a půl roku).

↓ Při sčítání v roce 1970 se poprvé zjišťovala doba dojíždky do zaměstnání a škol.

VÍTE, ŽE...

se sčítáním lidu bylo od roku 1970 spojeno 2% výběrové šetření u domácností tzv. Mikrocensus, jehož základním cílem bylo zjišťování diferenciací v příjmové úrovni různých skupin domácností a postižení některých dalších stránek jejich životní úrovně?

VÍTE, ŽE...

jako součást propagace sčítání lidu, domů a bytů v roce 1980 vydalo ministerstvo spojů 24. září 1980 poštovní známku v hodnotě 1 Kčs v nákladu 23 605 000 kusů?

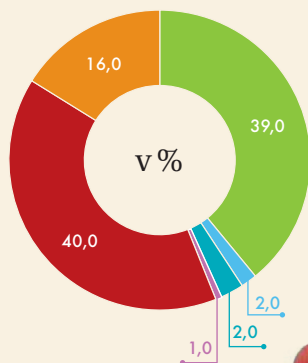

1991 SLDB

Poslední československé sčítání lidu se uskutečnilo k 3. březnu 1991. Na základě mezinárodních doporučení přijatých Evropskou hospodářskou komisí OSN byla do sčítání znovu zařazena otázka na mateřský jazyk a na trvalé bydliště v době narození sčítané osoby. Zpracování bylo opět provedeno za obyvatelstvo trvale bydlící. Rychle se měnící společensko-politická situace po roce 1989 se odrazila v závěrečné fázi příprav sčítání, a to hlavně v obsahových a metodických změnách. Oproti sčítání 1980 došlo k některým změnám ve způsobu zjišťování a zpracování ekonomické aktivity a společenské skupiny. Po více než 40 letech byla do sčítacích tiskopisů zařazena otázka na náboženské vyznání sčítané osoby.

K zvláště výrazným změnám došlo v klasifikaci národností, a to zejména v návaznosti na ústavní zákon, kterým se uvozuje Listina základních práv a svobod. V souladu s tímto ústavním zákonem byla otázka na národnost ve sčítacím archu uvedena s tímto vysvětlením: „Rozumí se příslušnost k národu a je ponecháno každému, aby se svobodně vyjádřil o své příslušnosti podle svého přesvědčení“. U dětí mladších 15 let se národnost řídila podle národnosti rodičů. Pokud se rodiče hlásili k různým národnostem, pak se národnost dítěte uváděla podle národnosti jednoho z nich. Sčítací arch umožňoval hned od počátku jakýkoliv zápis národnosti zcela bez omezení. Nebývaly se tak rozšířil rozsah národností, za které byly výsledky zpracovány. Mezi nimi byla také poprvé národnost moravská a slezská. Údaje o národnosti se nemusely shodovat se zápisem v občanském průkazu či jiném osobním dokladu.

Poprvé od roku 1950 byla opět zařazena otázka na náboženské vyznání.

- římskokatolické
- českoslov. husitské
- evangel. církve
- ostatní
- bez vyznání
- nezjištěno

VÍTE, ŽE...

z výsledků sčítání, které proběhlo v roce 1991, bylo postupně vydáno celkem 1 172 titulů (z toho za ČR 848)? Kromě základních publikací vyšlo velké množství datových a analytických prací ze sčítání.

↑ Dobová propagace televizních přijímačů Fatra.

Číslo otázky	Text otázky	Možnosti odpovědí	Podíl (%)
5.	MRAZ-NICKA (uvěďte jen jednu chladničku s mrazicí skříňkou)	samostatná mraznička ano ne	1 2 3
6.	VLASTNÍ AUTOMAT. PRÁČKA	ano ne	1 2
7.	TELEVI-ZOR (uvěďte jen jednu odpověď)	barevný černobílý žádný	1- 2 3
8.	TELEFÓN	ano ne	1 2
9.	Máte REKREACNÍ CHATU, DOMEK nebo CHALUPU (vlastní nebo v trvalém nájmu)?	ano ne	1 2
10.	Máte OSOBNÍ AUTOMOBIL?	ano ne	1 2
11.	VODO-VOD zaveden - do bytu		1

VÍTE, ŽE...

podle výsledků SLDB 1991 mělo 49,9 % osob trvalé bydliště ve stejné obci, v jaké se narodily? Mezi tzv. rodáky mírně převažovali muži (52,1 %). Nejvyšší byl podíl rodáků v jihomoravských okresech (až 60 %), nejnižší v západo- a severočeském pohraničí (okr. Tachov 31,6 %).

↑ Sčítací komisaře nezastavila ani nepřízeň počasí. © ČTK (foto), 2013

2001 SLDB

Sčítání v roce 2001 bylo opět integrovaným populačním, bytovým a domovním cenzem. Rozhodným okamžikem byla půlnoc z 28. února na 1. března.

Průběh tohoto sčítání komplikovaly některé nově vzniklé skutečnosti, mj. i relativně velký počet osob a domácností, které využily možnost odevzdat sčítací tiskopisy na obecním úřadě nebo je doručili přímo na pracoviště ČSÚ – takových bylo přibližně 250 tisíc. Další komplikací byl nebývale vysoký počet těch, kteří byli sečtení mimo místo svého trvalého pobytu (téměř 750 tisíc osob). Vzhledem k tomu, že výsledky byly publikovány podle trvalého bydliště, bylo zapotřebí tyto osoby zařadit ručně.

Další vážné komplikace pro zpracování a publikování výsledků sčítání pak přinesly povodně v srpnu roku 2002. Naštěstí nedošlo ke ztrátě datových souborů, takže zpracování výsledků sčítání mohlo v provizorních podmínkách pokračovat.

VÍTE, ŽE...

poprvé se při zpracování sčítání prováděla i kontrola duplicitně sečtených osob na základě rodných čísel? Rodné číslo bylo použito pouze pro tyto účely a nebylo součástí pořizovaných vstupních údajů za osoby, ani nebylo spolu s dalšími údaji zpracováváno.

Sčítání lidu, domů a bytů

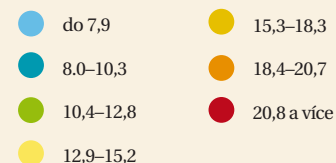
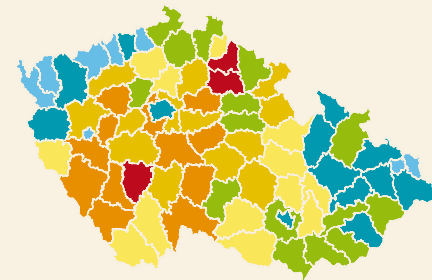
VÍTE, ŽE...

sčítací tiskopisy, které vyplňovalo obyvatelstvo, byly připraveny v 10 jazykových mutacích: anglicky, arabsky, čínsky, francouzsky, německy, polsky, romsky, rusky, ukrajinsky, vietnamsky?

VÍTE, ŽE...

při SLDB 2001 bylo poprvé pro pořizování vstupních dat využito optické snímání sčítacích tiskopisů, a že byl vyvinut speciální software pro tvorbu tištěných publikací? Výsledky sčítání byly publikovány nejen v tištěné, ale také v elektronické podobě.

Podíl neobydlených bytů z celkového bytového fondu k 1. březnu 2001 (v %).

↑ Základní výsledky představila na tiskové konferenci předsedkyně ČSÚ Iva Ritschelová a místopředseda ČSÚ Stanislav Drápal.

POČET OBYVATEL
ČESKÉ REPUBLIKY
K 26. BŘEZNU 2011

10 436 560

↑ Při kampani na sčítání v roce 2011 bylo pamatováno i na národnostní menšiny.

VÍTE, ŽE...

v obálkách se sčítacími formuláři doručenými do P. O. BOXu ČSÚ byly nalezeny stovky dokumentů, které tam sčítané osoby vložily omylem? Byly mezi nimi občanské průkazy, cestovní pasy, rodné listy, průkazy zdravotních pojišťoven, školní vysvědčení, nájemní smlouvy, oddací a úmrtí listy a oznámení, kupní a pojišťovací smlouvy a dokonce i fotografie novorozenců a dětské kresby.

SČÍTÁNÍ LIDU,
DOMŮ A BYTŮ
2011

2011 SLDB

Rozhodným okamžikem prozatím posledního sčítání byla půlnoc z 25. na 26. března 2011. Při tomto sčítání poprvé Český statistický úřad upustil od tradiční metody sčítání a přešel ke kombinované metodě s využitím registrů, neboť pro předvyplnění sčítacích formulářů a pro fázi zpracování byly využity údaje dostupné z administrativních zdrojů.

Sčítacími komisaři byli zhruba v 95 % případů pracovníci České pošty, s. p. Český statistický úřad spolupracoval i s dalšími institucemi. Ve spolupráci s Asociací poskytovatelů sociálních služeb a se Sdružením azylových domů se vůbec poprvé pokusil o sečtení osob bez přístřeší. Právníckým osobám, které o to projevily zájem, posílal úřad ve většině případů domovní a bytové listy prostřednictvím datových schránek. Sčítací formuláře bylo možné vyplňovat také elektronicky na internetu.

VÍTE, ŽE...

na podzim 2010 se ve školách po celé ČR uskutečnilo tzv. Minisčítání, ve kterém si mohli žáci a studenti zábavnou formou vyzkoušet práci se statistickými daty a také zjistit, jak jsou tyto údaje užitečné a zajímavé?

Poprvé v historii sčítání se zjišťovalo tzv. faktické bydliště, tedy místo, kde lidé skutečně žijí. Formuláře reagovaly na vývoj ve společnosti a s tím související legislativní opatření, nově tak přibyl např. dotaz na registrované partnerství.

Při tomto sčítání se již nezjišťovala vybavenost domácností. Ve sčítacích formulářích se neobjevily žádné otázky na vlastnictví osobního automobilu, rekreačního objektu, telefonu ani dalších věcí. Z hlediska vybavenosti byla pro statistiku důležitá pouze otázka, zda má domácnost možnost využívat osobní počítač a připojení k internetu.

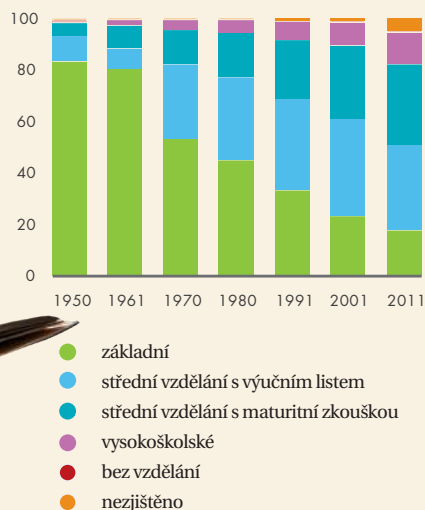
Zodpovězení otázky na národnost a náboženskou víru bylo opětovně dobrovolné. V otázce náboženské víry byla přidána možnost pro ty, kteří se nehlásí k žádné církvi ani náboženské společnosti, přihlásit se mezi věřící.

↑ Veškeré výstupy ze SLDB 2011 jsou k dispozici v elektronické podobě na CD i na internetu.

Změny ve struktuře vzdělání obyvatelstva lze postihnout právě díky sčítání lidu.

VÍTE, ŽE...

nejvíce elektronických formulářů bylo přijato hned první den sběru 26. března – celkem 510,3 tis. sčítacích formulářů, což byla téměř osmina všech elektronicky sebraných formulářů?

VÍTE, ŽE...

výsledky SLDB 2011 jsou dostupné v elektronické podobě na www.scitani.cz? Výsledky SLDB 2011 jsou prezentovány formou statistických tabulek, ze kterých lze vyexportovat data i ve formátu XML, který je vhodný pro následné strojové zpracování. Data jsou tak použitelná v dalších informačních systémech.

VÍTE, ŽE...

podle výsledků SLDB 2011 žilo v České republice téměř 11,5 tisíce osob bez domova, z toho bylo skoro 400 osob mladších 15 let?

↓ Sčítacími komisáři byli zhruba v 95 % případů pracovníci České pošty.

↓ Sčítací formuláře bylo poprvé možné vyplnit i elektronicky.

LITERATURA

Český statistický úřad. www.czso.cz.

Česká národní banka. www.cnb.cz.

Knihy posledního soudu <http://www.domesdaybook.co.uk>.

Vyšší odborná škola informačních služeb. <http://web.sks.cz/users/ku/das/catasto/catasto.htm> (příklad zápisu z Florentského katastru).

Webová stránka Mons. Pavla Posáda. <http://www.biskup-pavel.net> (zakládací listina kapituly sv. Štěpána).

Evangelium podle sv. Lukáše. *Bible (český ekumenický překlad)*. Praha: Česká biblická společnost, 2006, 350 s.

Československá statistika v prvním desetiletí republiky. Praha: Státní úřad statistický, 1928.

BROOK, T. *Čtvero ročních období dynastie Ming: Čína v období 1368–1644*. Praha: Vyšehrad, 2003, 368 s.

FIALOVÁ, L. et al. *Dějiny obyvatelstva českých zemích*. Praha: Mladá fronta, 1996, 400 s.

FIALOVÁ, L. et al. *Přirozená měna obyvatelstva českých zemí v 17. a 18. století*. Praha: Sociologický ústav, 1999, 141 s.

FOLTA, J. Věstonická vrubovka. *Vesmír*, 1997, 6, s. 310.

HALÁS, M. – ŘEHÁK, S. Příspěvek k „anatomii“ společného pohraničí České republiky a Slovenské republiky. *Geografický časopis*, 2008, 3, s. 279–298.

HLEDÍKOVÁ, Z. – JANÁK, J. – DOBEŠ, J. (edd.). *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*. Praha: Lidové noviny, 2005, 570 s.

HORSKÁ, P. et al. *Dětství, rodina a stáří v dějinách Evropy*. Praha: Panorama, 1990, 474 s.

PAVLÍK, Z. – RYCHTAŘÍKOVÁ, J. – ŠUBRTOVÁ, A. *Základy demografie*. Praha: Academia, 1986, 732 s.

PODZIMEK, J. *Vývoj čs. statistiky do vzniku Státního úřadu statistického*. Praha: Výzkumný ústav sociálně ekonomických informací, 1974, 309 s.

PODZIMEK, J. *Súpis statistických prameňov dotýkajúcich sa územia Československa pre roky 1939–1945*. Bratislava: Ústredná ekonomická knižnica, 1974, 265 s.

PODZIMEK, J. *Vývoj československé statistiky v událostech a datech 1945–1975*. Praha: Výzkumný ústav sociálně ekonomických informací, 1976, 54 s.

PODZIMEK, J. *Vývoj československé statistiky v událostech a datech 1919–1945*. Praha: Výzkumný ústav sociálně ekonomických informací, 1979, 118 s.

PODZIMEK, J. *70 let československé státní statistiky*. Praha: Federální statistický úřad, Výzkumný ústav sociálně ekonomických informací a automatizace v řízení, 1989, 223 s.

ŠMÍD, V. – SCHELLE, K. – VESELÁ, R. Vývoj evidence obyvatelstva. *Veřejná správa*, 2005, 45, s. I–VI.

VOLF, M. *Významní členové a spolupracovníci Vlastenecko-hospodářské společnosti v Království českém*. Praha: Ústředí zemědělského a potravinářského výzkumu, 1967, 224 s.

ZÁVODSKÝ, P. 80 let samostatné státní statistické služby na území ČR. *Statistika*, 1999, 1, s. 7–13.

KONTAKTY

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD

Na padesátém 81

100 82 Praha 10

Tel.: 274 051 111 (ústředna)

E-mail: infoservis@czso.cz

www.czso.cz

Ředitel odboru:

Bc. Michal Novotný

michal.novotny@czso.cz

Kontaktní zaměstnanec:

RNDr. Eva Kačerová, Ph.D.

eva.kacerova@czso.cz

ISBN: 978-80-250-2517-8

© Český statistický úřad

Text: Eva Kačerová, Libor Michalec

Grafická úprava: Veronika Wölfelová

Vydal: Český statistický úřad, 2014

Tisk: Jiří Bartoš – SLON, spol. s r. o.

Obrazový materiál:

Český statistický úřad

Archiv hl. m. Prahy

ČTK

Wikimedia commons

SOA Praha

B

B

Jen Wirtliche
rine, zur S
en noch lin
a Reserve
it Weibeha
zu den im
ion befindl
Parteien,
Unterpar
ont-Zwali
schmeten P
anzugeben
Heimatber
t (Gemein
als abwes
ind et.

Wag
wanagie
Waisung
Kathisat
Diploma
171
D

ВЕСЕЛЕНА СЪБИТИЕТО
ИЗЪЯВИ НА 10 СЕПТЕМВРИ
МОСКОВСКИЯ ЗАБИ
СПИТАНО
когато във ВИА ни
УЕН СТАТИСТИКА ДАТА
А СПОЛЕНЛИВЪ П

90
92
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120